



**BEANTWOORDING ZIENSWIJZEN**  
**op de**  
**ONTWERP OMGEVINGSVERGUNNING**  
**van WINDPARK DE PALS,**  
**gemeente BLADEL**

---

d.d. 1 maart 2022

## Inhoudsopgave

|  |    |
|--|----|
| Inleiding .....  | 3  |
| A. Ambtshalve wijzigingen.....                             | 3  |
| B. Beoordeling zienswijzen.....                            | 4  |
| Zienswijze 1 - Brabantse Milieufederatie (BMF).....        | 4  |
| Zienswijze 2 – A. Castelijns .....                         | 23 |
| Zienswijze 3 – Achterste Hoef .....                        | 27 |
| Zienswijze 4 – Bloemen .....                               | 40 |
| Zienswijze 5 – Duis.....                                   | 42 |
| Zienswijze 6 – KNHS regioconsulent Zuid-Oost Brabant.....  | 44 |
| Zienswijze 7 – Milieuvereniging Bladel .....               | 46 |
| Zienswijze 8 – Ministerie van Defensie (ingetrokken) ..... | 53 |
| Zienswijze 9 – Provincie Noord-Brabant.....                | 55 |
| Zienswijze 10 – Rijkswaterstaat .....                      | 60 |
| Zienswijze 11 - Van Dongen-Van de Ven BV.....              | 61 |
| Reactie 12 – Waterschap de Dommel .....                    | 72 |
| C. Advies commissie voor de milieueffectrapportage.....    | 74 |
| Overzicht van wijzigingen .....                            | 77 |
| Ambtshalve wijzigingen .....                               | 77 |
| Wijzigingen in de ruimtelijke onderbouwing .....           | 77 |
| Wijzigingen in de voorschriften omgevingsvergunning .....  | 77 |

## Inleiding

De ontwerpomgevingsvergunning “Windpark de Pals” heeft van 7 december 2018 tot en met 17 januari 2019 ter inzage gelegen. Gedurende de termijn van terinzagelegging zijn twaalf zienswijzen ingediend, waaronder 4 reacties van wettelijk-vooroverlegpartners.

De beoordeling van de zienswijzen heeft opnieuw plaatsgevonden als gevolg van de uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) op 20 oktober 2021, waarbij de verleende omgevingsvergunning is vernietigd. Intussen is de aanvraag aangevuld. De beoordeling is ook gewijzigd als gevolg van gewijzigde regels bij de provincie en gemeente en jurisprudentie, in het bijzonder de uitspraak Delfzijl van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State d.d. 30-6-2021.

Daarnaast is duidelijk geworden dat de vergunning op onderdelen ambtshalve gewijzigd dient te worden, mede doordat de aanvraag op de volgende onderdelen is gewijzigd:

- Ligging van de permanente kraanopstelplaatsen en toegangswegen bij de 2 oostelijke windturbines: windturbine 1 en 2;
- Schrappen van permanente kraanopstelplaatsen en toegangswegen bij de 2 westelijke windturbines: windturbine 3 en 4;
- Er wordt geen inkoopstation nabij het windpark gebouwd.

Hieronder worden de hoofdpunten van de ingediende zienswijzen weergegeven, beoordeeld en van een standpunt voorzien. Het college van B&W heeft de integrale teksten van de ingediende zienswijzen ontvangen en bij de besluitvorming betrokken.

Alle benoemde zienswijzen zijn tijdig ingekomen en worden in de afweging over de omgevingsvergunning betrokken.

In deze nota worden alle voorgenomen wijzigingen ten opzichte van de ontwerpvergunning benoemd. In die gevallen waar de zienswijze leidt tot aanpassing is dat aangegeven met “ja” in de meest rechter kolom. Uiteindelijk worden alle wijzigingen verwerkt in een geconsolideerde versie van de ruimtelijke onderbouwing en de daarbij behorende bijlagen. Uiteindelijk is de conclusie dat de adviezen en zienswijzen leiden tot aanpassing van de onderbouwing en het stellen van aanvullende voorwaarden ten opzichte van de ontwerpomgevingsvergunning op basis waarvan het mogelijk is de gevraagde omgevingsvergunning te verlenen.

N.B.: in verband met de toepassing van de Wet bescherming persoonsgegevens zijn de zienswijzen van natuurlijke personen in openbare versies van deze nota geanonimiseerd weergegeven.

## A. Ambtshalve wijzigingen

Tijdens de periode dat de ontwerpomgevingsvergunning ter inzage lag zijn de volgende zaken naar voren gekomen:

- Er was een verkeerde versie van het advies van de Omgevingsdienst Zuid-Oost Brabant bij het dossier gevoegd. De Omgevingsdienst Zuid-Oost Brabant heeft vanwege de wijzigingen in de aanvraag en ontwikkelingen in regelgeving en jurisprudentie een nieuw advies uitgebracht. De juiste versie wordt aangehecht.
- De verklaring van geen bezwaar van het ministerie van Defensie was nog niet ontvangen ten tijde van de publicatie van de ontwerpvergunning. Deze is ontvangen op 12 februari 2019 en toegevoegd aan bijlage 2 bij de ruimtelijke onderbouwing.

## B. Beoordeling zienswijzen

### Zienswijze 1 - Brabantse Milieufederatie (BMF)

|                                 |   |   |                           |
|---------------------------------|---|---|---------------------------|
| <b>Naam instantie/indiener:</b> | Brabantse Milieufederatie (BMF), Spoorlaan 434b, 5038 CH Tilburg  |   |                           |
| <b>Namens:</b>                  | Vereniging Natuurmonumenten<br>Stichting Groen Kempenland<br>Milieuwerkgroep Kempenland   |   |                           |
| <b>Datum zienswijze:</b>        | 16 januari 2019   |   |                           |
| <b>Kenmerk:</b>                 | Bd 04-1582-hg   |   |                           |
| <b>Ontvangen:</b>               | 17 januari 2019   |   |                           |
| <b>Registratienummer:</b>       | 19ik.00434  |   |                           |
| <b>Zienswijze:</b>              |   |   |                           |
| <i>Nr.</i>                      | <i>Tekst uit zienswijze</i>   | <i>Beantwoording</i>  | <i>Aanpassing ontwerp</i> |
| 1                               | Hoewel per windturbine een kraanopstelplaats, inclusief eventueel benodigde hulpconstructies en ontsluiting is aangevraagd, lezen wij niet dat hiervoor ook vergunning is verleend. Omdat de aanvraag onderdeel is van de ontwerp-vergunning gaan wij ervan uit dat de kraanopstelplaatsen, inclusief eventueel benodigde hulpconstructies en ontsluiting ook onderdeel uitmaken van de ontwerp-vergunning. | Zoals is aangegeven in het besluitdocument 'Ontwerp-Omgevingsvergunning' maakt onder andere de ruimtelijke onderbouw onderdeel uit van het besluit. In de ruimtelijke onderbouw is een toelichting op de vergunningaanvraag opgenomen (hoofdstuk 6), waarin aanvankelijk duidelijk is opgenomen dat de infrastructuur zoals kraanopstelplaatsen onderdeel uitmaakt van het bouwplan. Vanwege voortschrijdende technieken worden de alleen de twee meest oostelijke windturbines opgericht met permanente kraanopstelplaatsen en toevoerwegen, deze zijn meegenomen in de vergunning . Voor de bouw van de overige twee windturbines wordt gewerkt met tijdelijke kraanopstelplaatsen. Ontsluiting bij deze windturbines vindt plaats over de bestaande zandpaden die alleen tijdens de bouw tijdelijk verhard zullen worden. De tijdelijke maatregelen zijn geen onderdeel van deze vergunning. |                           |
| 2                               | <b>Energiebeleid en ruimtelijke energievisie</b>  | Ter kennisname.   |                           |

|   |   |  |  |
|---|---|--|--|
|   | <p>Reclamant onderschrijft het grote belang van een stevig energiebeleid met veel meer aandacht voor energiebesparende maatregelen en een snelle omschakeling naar duurzame vormen van energieopwekking. Windmolens kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het realiseren van omschakeling naar duurzame vormen van energieopwekking, naast zonne-energie, warmtekrachtkoppeling, enzovoorts. Zij vinden dat het daarbij de uitdaging is om de benodigde energiemaatregelen zodanig te realiseren dat dit niet ten koste gaat van de waardevolle landschappen, natuurgebieden en landgoederen in Brabant waarvoor zij opkomen en waarvan de Brabantse burgers dag in dag uit genieten.</p>   |  |  |
| 3 | <p>Een regionale ruimtelijke visie op locaties voor duurzame energievoorziening ontbreekt. Weliswaar hebben de Kempengemeenten een haalbaarheidsonderzoek gedaan naar grootschalige wind- en zonne-energie, maar deze voldoet niet als ruimtelijke visie, omdat hierin belangrijke natuur- en landschapswaarden niet of onvoldoende zijn meegenomen. Reclamant verwijst naar de brief d.d. 5 december 2018.</p> <p>Hierdoor schiet de ruimtelijke onderbouwing tekort op de problematiek van de botsende ruimteclaims. De ruimteclaim en de ruimtelijke impact voor duurzame energie is erg groot. Er is ook ruimte en rust nodig voor het behoud en ontwikkeling van natuur en landschap.</p> <p>Om goede plekken te vinden qua ruimte en positie ("windrijke" plekken, geschikte lagen voor geothermie, PV-parken), die niet of zo min mogelijk conflicteren met andere waarden, is een (gemeente)grensoverschrijdende visie en regie nodig op ruimte, voor een zorgvuldig ruimtegebruik en goede ruimtelijke kwaliteit. De Commissie mer adviseert dit ook. Met deze visie kan worden onderbouwd: - wat de geschikte en beste locaties zijn,</p> | <p>De gemeente Bladel is onderdeel van het regionaal samenwerkingsverband van RES Metropool Regio Eindhoven, waarin plannen per regio staan uitgewerkt. De regio MRE heeft de RES 1.0 gepubliceerd in oktober 2021 waarin mogelijkheden worden beschreven om het einddoel; in 2050 klimaatneutraal te zijn, haalbaar te maken. Hierin is het uitgewerkt om 2 TWh bij te dragen aan de landelijke doelstelling van 35 TWh in 2030. Gegeven het feit dat WP De Pals reeds vergund was ten tijde van opstellen van de RES is de productie van dit park meegenomen als autonome ontwikkeling en maakt daarmee dus onderdeel uit van het regionale bod van 2 TWh.</p> <p>In de RES 1.0 worden naast de toekomst visie met leidende principes ook afwegingskaders en zoekgebieden tot 2030 geïdentificeerd. Hierbij wordt rekening gehouden om optimaal gebruik te maken van beschikbare ruimte en om de ruimtelijke kwaliteit van de regio te behouden. Verder is het uitgangspunt van 50% lokaal eigendom in een model opgenomen.</p> <p>Ter ondersteuning van de RES MRE is een planMER opgesteld. Dit onderzoek beschrijft de milieueffecten van grootschalige</p> |  |

|   |  |  |    |
|---|--|--|----|
|   | met het oog op natuur, landschap en woonomgeving, en wat de beste posities, - hoe een optimale benutting van de ruimte plaatsvindt; - efficiënte inrichting voor aanleg energie(bronnen); - hoe de beste opbrengst en rendement kan worden bereikt.  | duurzame energie opwek (zonne- en windparken) in vooraf bepaalde zoekgebieden binnen de metropoolregio Eindhoven (MRE). Dit project is daarom hoe dan ook nodig om een eerste stap te zetten om de doelstelling te behalen.  |    |
| 4 | <p><b>Ruimtelijk windenergiebeleid</b></p> <p>Ruimtelijk is het windenergiebeleid vastgelegd in de provinciale Ruimtelijke Verordening. De provincie ziet op de eerste plaats goede kansen voor windmolens op of aansluitend op grootschalige bedrijventerreinen in het stedelijke concentratiegebied, in geclusterde vorm. Ook is er ruimte voor ontwikkelingen van windenergie in het open zeeleigebied van West-Brabant, dat is aangewezen als zoekgebied. In het Natuurnetwerk Brabant (NNB) mogen geen windmolens worden gerealiseerd, moet het een lijn-/clusteropstelling worden van minimaal 5 windturbines (onder voorwaarden kunnen minimaal 3 molens), kan het alleen als het inpasbaar is in de omgeving en moet sloop na afloop van het gebruik verzekerd zijn.</p> | <p>Deze zienswijze impliceert dat er elders betere mogelijkheden zijn om windmolens te plaatsen dan in Bladel en dit specifieke project. Nederland staat op dit moment voor een grote uitdaging in de energietransitie. Met circa 2.300 windmolens op land en 289 op zee wordt nog geen half procent van de benodigde energie voor Nederland opgewekt. We hebben dan ook meer ruimte nodig dan alleen de open zeeleigebieden van West-Brabant of de stedelijke concentratiegebieden. Verder onderschrijven wij natuurlijk dat in principe windmolens in het natuurnetwerk vermeden moeten worden. Er zijn echter wel uitzonderingsgevallen waar plaatsing van windmolens in NNB juist wel gewenst is. In dit geval is sprake van een unieke situatie waar molens weliswaar in het natuurnetwerk, maar naast een snelweg worden geplaatst. Deze snelweg maakte al dat de NNB hier niet van optimale kwaliteit was. Bovendien wordt ruimschoots natuur gecompenseerd en NNB op andere plekken nabij de windmolens ingericht op locaties waar de natuur zich juist wel optimaal kan ontwikkelen. De eventuele effecten van de plaatsing van de windmolens wordt ook nog gevolgd via monitoring. Hier toe zal een voorwaarde in het besluit worden opgenomen .</p> <p>Met het herbegrenzingsbesluit van Gedeputeerde Staten d.d. 26 februari 2019 zijn 4 percelen met een totale omvang van 4,8 ha (gedeeltelijk) verwijderd uit het NNB ten behoeve van het windpark. Daarna is door Provinciale Staten met het Besluit Natuurbeheerplan 2020 deze herbegrenzing door Gedeputeerde Staten overgenomen en is ten behoeve van de compensatieopgave tevens een perceel van 12,4 ha aan het NNB toegevoegd. Het Be-</p> | ja |

|  |  |   |  |
|--|--|---|--|
|  |  | <p>sluit Natuurbeheerplan 2020 is ook verwerkt in de Interim Omgevingsverordening (IOV, 25 oktober 2019). Gevolg hiervan is dat de windturbines volgens de thans geldende Interim Omgevingsverordening (16 november 2021) niet in Natuurnetwerk Brabant (NNB) gelegen zijn, en daar ook niet overheen draaien. Gelet op de uitspraak van de ABRvS over windpark De Pals van 20 oktober 2021 is het herbegrenzingsbesluit van GS onverbindend. Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten van Noord-Brabant zullen naar verwachting de situatie daarom herstellen naar de originele situatie (zoals in Verordening Ruimte, 2018), waarna de windturbines binnen NNB gelegen zijn. De overdraai van de windturbines 1, 3 en 4 ligt daardoor weer geheel of gedeeltelijk in NNB, evenals de turbinevoet van windturbines 3 en 4. Gevolg hiervan is dat paragraaf 3.2.3 (Natuur Netwerk Brabant) van de IOV van toepassing is.</p> <p>Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant hebben deze herbegrenzing in de nog door Provinciale Staten vast te stellen Omgevingsverordening eveneens teruggedraaid. De windturbines 1, 3 en 4 liggen in de toekomst waarschijnlijk daardoor gedeeltelijk of geheel in NNB. De Omgevingsverordening wordt naar verwachting in maart 2022 vastgesteld door Provinciale Staten en zal gelijktijdig met de Omgevingswet in werking treden 1 . Paragraaf 5.2.5 (Natuur Netwerk Brabant) van de concept Omgevingsverordening, mocht die in 2022 of begin 2023 ongewijzigd in werking treden, is hierdoor op drie van de vier windturbines van toepassing. In de IOV en in de toekomstige Omgevingsverordening kan een ontwikkeling in het NNB worden toegestaan, als wordt voldaan aan de ‘Aanvullende regels voor windturbines in het Natuur Netwerk Brabant’. Voor de IOV betreft dit Artikel 3.38 en voor de cOV betreft dit Artikel 5.52. In de “Nee, tenzij-toets” van 17 februari 2022 wordt onderbouwd dat het initiatief voor</p> |  |
|--|--|---|--|

|   |  |   |    |
|---|--|---|----|
|   |  | <p>windpark De Pals voldoet aan de voorwaarden van deze artikelen, die in de IOV en de cOV zijn opgenomen voor ontwikkelingen binnen het NNB.</p> <p>Overigens is het natuurnetwerk overgedimensioneerd en zijn er voldoende mogelijkheden om op andere plaatsen de aantasting van natuurwaarden te compenseren. Het aangepaste rapport 'Compensatie en Natuurversterking' (bijlage 3 bij de ruimtelijke onderbouwing) geeft dit duidelijk aan. Om de belangrijke energiedoelstellingen zo veel mogelijk te halen is het nodig om dit project te realiseren.</p> <p>Uit de toets aan de provinciale regels zoals opgenomen in de Ruimtelijke Onderbouwing blijkt dat aan alle voorwaarden om vergunning te verlenen wordt voldaan waaronder dat de lijnopstelling met 4 windturbines aanvaardbaar is, het windpark inpasbaar is en dat de sloop na gebruik is verzekerd. Dit laatste is ook in de omgevingsvergunning voorgeschreven.</p> |    |
| 5 | <p>In agrarische gebieden zijn onder voorwaarden windturbines mogelijk, onder meer als deze ontwikkeling aansluit op een (middel)zwaar industrieterrein van meer dan 20 ha of als deze ontwikkeling een maatschappelijke meerwaarde heeft en plaatsvindt in een landschap dat daar qua schaal en maat geschikt voor is en inpasbaar is in de omgeving en als deze na een gebruik van maximaal 25 jaar worden verwijderd en de oorspronkelijk toestand wordt hersteld. De provincie wil geen (hoge) windmolens in kleinschalige cultuurlandschappen. Er is niet onderbouwd hoe natuur, landschap en leefomgeving mee profiteren van dit energieproject. Daarmee ontbreekt de onderbouwing van de maatschappelijke meerwaarde als bedoeld in art. 6.18 Vr.</p> | <p>De invulling van de vereiste maatschappelijke meerwaarde zoals bepaald in artikel 3.38 IOV en artikel 5.52 cOV) is uitgebreid ten opzichte van het ontwerp en wordt in bijlage 10 bij de Ruimtelijke onderbouwing 2 Windpark de Pals beschreven.</p> <p>Paragraaf 3.3 van de Ruimtelijke Onderbouwing is uitgebreid en gaat nader in op de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de eisen in de provinciale verordening (artikel 3.38 IOV en artikel 5.52 cOV ) en de structuurvisie. De onderbouwing van de maatschappelijke meerwaarde is specifiek uitgewerkt in Bijlage 10 van de Ruimtelijke Onderbouwing.</p>   | ja |
| 6 | <p>Het windpark de Pals komt in het bosgebied van De Kempen en in de Natte natuurparel Beekdal van de Aa of Goorloop. Het is</p>   | <p>Het grote belang dat de provincie hecht aan de omschakeling naar hernieuwbare energie komt tot uiting in het feit dat de provincie onder voorwaarden mee wil werken aan de (realisering</p>  | ja |



|  |   |  |
|--|---|--|
| <p>omringd met prachtige natuurgebieden te weten het Reuzelsbos, De Grote Cirkel, de Kroonvense Heide, De Beerze, Boswachterij Hapert met aangrenzend de Cartierheide, Witrijt, de Reuselse Moeren en de Panberg. Deze prachtige natuurgebieden behoren allemaal tot het Natuur Netwerk Brabant. De enige dissonant is de Rijksweg A67.</p> <p>Alle vier geplande windturbines liggen in of tegen bosgebieden en het beekdal, deel uitmakend van het Natuur Netwerk Brabant. Drie van de geplande windturbines liggen in en /of draaien over percelen gelegen in het NNB. Twee windturbines zijn gepland in de groenblauwe mantel. Twee van de windturbines liggen in het attentiegebied NNB.</p> <p>Het voornemen past niet op de betreffende locatie.</p> <p>Dit plan voldoet niet aan de voorwaarden voor wijziging van het NNB bij kleinschalige ingrepen als bedoeld in art. 5.5 Vr, omdat:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- er geen sprake is van een beperkte aantasting van de ecologische waarden en kenmerken van het NNB in het betreffende gebied. Voor de toepassing van dit artikel gaat het doorgaans om ingrepen van minder dan 1 hectare met een “lagere” kwaliteit. Deze omgevingsvergunning heeft betrekking op een omvang van meer dan 5 ha.</li> <li>- de voorgestelde ingreep niet leidt tot een kwalitatieve of kwantitatieve versterking van de ecologische waarden en kenmerken van het NNB als geheel. Er is nog geen natuurcompensatieplan waaruit blijkt hoe groot de aantasting en verstoring is en hoe groot de compensatie die wordt voorgesteld en van welke kwaliteit.</li> <li>- de voorgestelde ingreep niet is onderbouwd met een afweging van alternatieven. Er zijn geen alternatieven onderzocht en afgewogen.</li> <li>- de voorgestelde ingreep niet vergezeld gaat van zodanige maatregelen dat er sprake is van een goede landschappelijke</li> </ul> | <p>van windturbines in het Natuurnetwerk Brabant om windenergie mogelijk te maken. Op dit moment zijn de gronden voor de bouw en overdraai van de windturbines geen onderdeel van NNB.</p> <p>Na verwachte wijziging van de IOV liggen de windturbines wederom binnen NNB, waardoor artikel 3.37 en 3.38 van de IOV dan wel 5.51 en 5.52 van de cOV van toepassing wordt.</p> <p>Toelichting bij artikel 3.38 IOV (cursief geciteerd):</p> <p><i>Dit artikel bevat een regeling voor het tijdelijk toelaten van windturbines langs hoofdinfrastructuur binnen het NNB. De opgave om te voorzien in voldoende duurzame energie beschouwen wij als een zwaarwegend maatschappelijk belang. Om aan energiedoelen te kunnen voldoen, blijkt dat er vaak mogelijkheden bestaan voor het tijdelijk oprichten van windturbines langs hoofdinfrastructuur. Langs deze hoofdinfrastructuur ligt echter ook vaak NNB. Als het vanuit het belang van een lijnopstelling of geclusterde opstelling nodig is dat de plaatsing plaatsvindt in het NNB, is dat nu alleen mogelijk na grenswijziging van het NNB. Hierbij wordt niet alleen de plaatsing van de voet maar ook de overdraai van de bladen buiten het NNB geplaatst, terwijl de natuurfunctie na plaatsing van de turbines blijft voortbestaan én de plaatsing van de turbines tijdelijk is. Om de plaatsing van turbines te vereenvoudigen, is daarom een regeling opgenomen waarbij plaatsing in het NNB tijdelijk mogelijk is.</i></p> <p><i>De aantasting van waarden door de plaatsing van de windturbinevoet moeten hierbij volledig gecompenseerd worden overeenkomstig artikel 3.22 Compensatie.</i></p> <p><i>Voor de compensatie van de verstoring (overdraai van de wieken over het NNB door geluid etc.) gelden andere uitgangspunten. De</i></p> |  |
|--|---|--|

|   |   |  |
|---|---|--|
| <p>en natuurlijke inpassing. Het windpark De Pals is niet landschappelijk en natuurlijk in te passen en het plan gaat geheel voorbij aan dergelijke maatregelen.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- de uitvoering van de voorgestelde ingreep en de daarbij betrokken maatregelen en de monitoring daarvan zijn niet verzekerd. Die maatregelen zijn er dus niet.</li> <li>- er niet wordt voldaan aan de regels inzake het compenseren van verlies van ecologische waarden en kenmerken bedoeld in artikel 5.6 (compensatieregels). Zie ook onder het kopje "Natuurcompensatie". Er is geen natuurcompensatieplan bijgevoegd. Een aantal gegevens hiervoor ontbreken. Het verstoorde areaal is onbekend, doordat de omvang van de wieken nog niet bekend is. De omvang van de verstoring door geluid en verlichting is niet inzichtelijk. De kraanopstelplaatsen en de onderhoudsweg zitten niet in de berekening. De beheertypen van de vernietigde en verstoorde arealen zijn niet aangegeven.</li> </ul> <p>Conclusie is dat art. 5.5 wijziging op basis van kleinschalige ingrepen niet van toepassing is en dat moet worden getoetst aan art. 5.3 wijziging met toepassing van het Nee-tenzij principe.</p> | <p><i>omvang daarvan wordt per geval via maatwerk bepaald. De bepalingen over de verstoring vanwege externe werking van ontwikkelingen buiten het NNB uit Artikel 3.16, is van overeenkomstige toepassing. De mogelijkheden bestaan nadrukkelijk alleen voor hoofdinfrastructuur. Dit betreft onder andere rijkswegen, provinciale wegen en hoofdvaarwegen ten behoeve van doorgaand (vaar)verkeer.</i></p> <p>Artikeltekst (cursief geciteerd):<br/> <i>In aanvulling op Artikel 3.37 kan een bestemmingsplan in Natuur Netwerk Brabant bepalen dat nieuwvestiging van windturbines is toegestaan, als:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li><i>a. het een deel van het Natuur Netwerk Brabant betreft dat direct aansluitend op hoofdinfrastructuur ligt;</i></li> <li><i>b. uit de alternatievenafweging blijkt dat negatieve effecten op de ecologische waarden en kenmerken zo veel mogelijk worden beperkt;</i></li> <li><i>c. er bij verlies van ecologische waarden en kenmerken wordt voldaan aan Artikel 3.22 Compensatie;</i></li> <li><i>d. voor de overdraai van de wieken is Artikel 3.16 Externe werking Natuur Netwerk Brabant tweede lid, van overeenkomstige toepassing.</i></li> </ul> <p>Er wordt door de ligging van het windpark nabij en parallel aan de A67 voldaan aan onderdeel a.<br/> Onderdeel b, c en d betreffende de ecologische effecten en compensatie zijn uitgewerkt in de Ruimtelijke Onderbouwing in paragraaf 4.7 Ecologie, Bijlage 3 Compensatie en Natuurversterking en Bijlage 14 Nee, tenzij toets. Door de kraanopstelplaatsen en toegangswegen bij windturbines 3 en 4 tijdelijk uit te voeren (enkele maanden tijdens de bouw) zijn de negatieve effecten voor NNB maximaal beperkt en voorkomen.</p> |  |
|---|---|--|

|  |  |  |  |
|--|--|--|--|
|  |  | <p>In bijlage 3 bij de Ruimtelijke Onderbouwing (Compensatie en Natuurversterking) is ruim aandacht besteed aan de compensatie-opgave: hoewel de totale compensatie-oppervlakte 21,2 hectare bedraagt is de daadwerkelijke fysieke aantasting van NNB beperkt tot 0,098 hectare. De omvang aan verstoring is bepaald voor een worst case situatie (overdraai en geluid) waardoor de compensatieopgave in totaliteit maximaal 7,03 hectare bedraagt. Aanvrager zal zorgdragen voor 21,2 hectare compensatie-oppervlakte hetgeen ook in de vergunning en de anterieure overeenkomst met addenda, is vastgelegd.</p> <p>Bijlage 3 is uitgebreid met een compensatieplan, opgesteld door Bosgroep Zuid-Nederland en Econsultancy, waarin de kwaliteit van de aangetaste, verstoorde en nieuwe natuur in beeld zijn gebracht.</p> <p>De voorgestelde ingreep (de bouw van het windpark) is onderbouwd met een milieueffectrapportage waarin verschillende alternatieven zijn beschouwd, die verschillen in afmetingen. Het MER is opgenomen als Bijlage 1. In de Bijlage 14 Nee, tenzij toets is een uitgebreide alternatievenafweging opgenomen.</p> <p>Zoals blijkt uit het MER is er sprake van goede ruimtelijke inpassing. Wat betreft de natuurlijke inpassing is sprake van verplichte compensatie op grond van de Interim omgevingsVerordening, maar is door aanvrager ook gekozen voor aanvullende maatregelen. Deze zijn beschreven in Bijlage 3.</p> <p>In de Ruimtelijke onderbouwing is in een nieuwe paragraaf 3.3.3 uitgebreid aandacht besteed aan de wijze waarop aan het provinciale beleid en de geldende regels wordt voldaan. In combinatie met de nieuwe versie van bijlage 3 (Compensatie en Natuur-</p> |  |
|--|--|--|--|

|   |  |  |  |
|---|--|--|--|
|   |  | <p>versterking) is nu voldoende informatie voorhanden. De compensatie wordt middels een voorschrift bij de vergunning verzekerd en is ook opgenomen in de anterieure overeenkomst Addendum III op AOK.</p>   |  |
| 7 | <p><b>Natuurcompensatie</b><br/> Er is in bijlage 3 becijferd wat de omvang zal zijn van de natuurcompensatie. Daarin wordt meegenomen fysieke aantasting, verstoring door overdraai, verstoring door geluid, verstoring door de bouw en aanleg. Er is echter nog niet bekend welk type windturbine de voorkeur van de initiatiefnemer zal hebben. Daarmee zijn de effecten van verstoring door overdraai en slagschaduw nog niet bekend. Ook de verstoring van lichthinder en de verstoring ten gevolge van de aanleg- en bouwphase is niet meegenomen. Tevens is de aanleg van de kabels en de bouw van het trafohuis voor de aansluiting op het net niet meegenomen in de berekening voor de compensatie en ook de (te verharderen?) onderhoudsweg is niet meegerekend. De omvang van het plangebied waarop de omgevingsvergunning betrekking heeft is 83 hectare. Dit is minimaal de omvang van het gebied waarin al die maatregelen plaatsvinden.</p> | <p>In bijlage 3 (Compensatie en natuurversterking) is uitgegaan van de maximale afmetingen die met de omgevingsvergunning worden mogelijk gemaakt en de maximale geluidbelasting van de windturbines (worst-case benadering).</p> <p>Er is geen aanleiding om verstoring door slagschaduw mee te nemen in het natuurcompensatieplan, dit is juridisch ook niet mogelijk. Hinder door slagschaduw treedt bij mensen op binnen een woning waar bewegende schaduw van windturbinewieken op een lichtdoorlatende gevel valt, met fluctuerend lichtniveau tot gevolg.</p> <p>Voor verstoring door lichthinder zijn door de provincie geen maatregelen voorgeschreven. Uit het ecologisch onderzoek dat onderdeel uitmaakt van het MER zijn geen significante effecten als gevolg van lichthinder naar voren gekomen.</p> <p>Tijdens de aanlegfase van Windpark de Pals zullen de effecten op ecologie zo beperkt mogelijk gehouden worden. Dit zal gebeuren door middel van een werkprotocol, waarin bijvoorbeeld wordt vermeld in welke periode werkzaamheden niet uitgevoerd kunnen worden. Er kan niet worden gegarandeerd dat er helemaal geen verstoring plaatsvindt, er zal echter geen sprake zijn van wezenlijke verstoring. Overtreding van verbodsbepalingen, anders dan waarvoor ontheffing is aangevraagd, zijn uitgesloten. Verstoring ten gevolge van de aanleg en bouwphase t.b.v. de compensatieopgave is niet aan de orde. De toegangswegen zijn meegenomen bij het berekenen van het verstoorde oppervlak en dus in de compensatieopgave.</p> |  |

|   |   |  |    |
|---|---|--|----|
| 8 | <p>Het natuurcompensatieplan zelf ontbreekt in de bijlagen.</p>   | <p>In bijlage 3 – <i>Memo compensatie-opgave NNB</i> - bij de omgevingsvergunningaanvraag is de natuurcompensatieopgave inzichtelijk gemaakt. Hierin is opgenomen dat de precieze inrichting van het natuurgebied wordt uitgewerkt in een natuurcompensatieplan.</p> <p>Het eerdere memo is aangepast en uitgebreid. Het nieuwe document heet “Compensatie en Natuurversterking” en bevat naast de berekening van het compensatieareaal ook een compensatieplan en een inrichtings- en beheerplan.</p> <p>De bijlage 3. heeft betrekking op de wettelijke compensatie, maar ook op extra natuurontwikkelingen in het gebied: er wordt meer natuur ingericht.</p>   | ja |
| 9 | <p>Wij zouden graag een inzichtelijk plaatje hebben van de omvang van de vernietiging en aantasting van de natuur en de natuurcompensatie. Dit dient te worden onderverdeeld in:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. areaal vernietigde natuur NNB in omvang en kwaliteit (beheertypen die er nu liggen) en</li> <li>2. areaal verstoorde natuur, in omvang en kwaliteit (beheertypen die er nu liggen);</li> <li>3. aantasting soorten en vernietigd leefgebied op grond van de Wnb;</li> <li>4. Vernietigde houtopstanden;</li> <li>5. De nieuwe compensatienatuur met locatie en te realiseren natuurdoeltype (conform art. 5.6 en 5.7 Vr).</li> </ol> | <p>Verwezen wordt naar de beoordeling in onderdeel 8 van deze zienswijze. In bijlage 3 (Compensatie en Natuurversterking) is te lezen:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. areaal fysieke aantasting van het NNB</li> <li>2. areaal verstoring natuur als gevolg van overdraai</li> <li>3. areaal verstoring natuur als gevolg van geluid.</li> </ol> <p>Er is onderscheid gemaakt tussen aantasting onder de IOV en onder cOV.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- IOV: onder de huidige IOV (geen NNB bij windturbine 3 en 4) is er geen fysieke aantasting, wel aantasting door geluidsverstoring op 11,4 ha. De compensatie bedraagt maximaal 3,78 ha.</li> <li>- Onder IOV met ‘hersteld NNB en onder de cOV: de fysieke aantasting bedraagt 980 m<sup>2</sup> (=0,098 ha), wiekoverdraai over 4,68 ha en geluidsverstoring over 11,4 ha. De totale compensatie bedraagt in worst case scenario 7,03 ha.</li> </ul> <p>Deze (verplichte) compensatie vindt plaats door middel van fysieke compensatie en is verzekerd via de vergunning en afspraken in de Anterieure overeenkomst, Addendum III op AOK.</p> | ja |

|    |  |  |    |
|----|--|--|----|
|    |  | <p>Hiervoor zijn de compensatiegronden reeds bekend, zie het nieuwe compensatieplan in bijlage 3 bij de ruimtelijke onderbouwing.</p> <p>In één van de bijlagen van het compensatieplan zijn kwaliteit en beheertypen die er nu liggen nader gespecificeerd. Voor de compensatiegronden is bovendien een beheersplan uitgewerkt, zie bijlage 3.</p> <p>In bijlage F – <i>Ecologisch onderzoek</i> en G – <i>Passende beoordeling</i> bij het ProjectMER Windpark de Pals zijn de te verwachten effecten op soorten en te vernietigen leefgebied beoordeeld. Uit de passende beoordeling blijkt dat significante effecten op beschermde Natura 2000-gebieden zijn uitgesloten (incl. stikstofdepositie). Aanvullend onderzoek naar aanleiding van de uitspraak ABRvS van 20 oktober 2021 heeft uitgewezen dat significante effecten als gevolg van stikstofdepositie op Belgische Natura2000-gebieden zijn uitgesloten.</p> <p>Houtopstand wordt alleen permanent vernietigd ter plaatse van de funderingsvoet voor windturbine 3. Ter plaatse van de tijdelijke kraanopstelplaats bij windturbine 3 wordt eveneens houtopstand vernietigd maar die kan zich na de bouwfase herstellen.</p> <p>De te realiseren natuurdoeltypen zijn bepaald en beschreven in het document Compensatie en natuurversterking en de bijlagen daarbij.</p> |    |
| 10 | Wij missen een compensatieplan met op kaart de te vernietigen natuur en de te verstoren natuur en een inrichtingsschets met wat er op welke locatie gecompenseerd gaat worden in hectares en in kwaliteit. De omgevingsvergunning is derhalve niet compleet en voldoet niet aan art. 5.7 doordat de natuurcompensatie niet is verantwoord en de uitvoering ervan niet is geborgd. Daarmee ontbreekt de zekerstelling van de compensatie. | Het compensatieplan is inmiddels beschikbaar en is als bijlage 3 aan de Ruimtelijke Onderbouwing toegevoegd. De zekerstelling van de compensatie is door duidelijke afspraken met de huidige grondeigenaren, de gemeente en de initiatiefnemers veiliggesteld en zowel in de vergunning als de anterieure overeenkomst gezekeerd.  | ja |

|    |  |  |    |
|----|--|--|----|
| 11 | <p><b>Landschap</b></p> <p>Met deze ontwerp-omgevingsvergunning wordt een ontwikkeling mogelijk gemaakt die niet inpasbaar is in de omgeving, gelet op art. 3.1Vr Zorgplicht voor ruimtelijke kwaliteit.</p>   | <p>Paragraaf 4.6 van de Ruimtelijke onderbouwing Windpark de Pals besteedt aandacht aan deze elementen. Aan deze onderbouwing liggen bovendien verschillende rapporten ten grondslag:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Bijlage 1. – ProjectMER Windpark de Pals.</li> <li>- Bijlage 1D – <i>Landschappelijke beoordeling</i> bij het ProjectMER Windpark de Pals.</li> <li>- Bijlage 1E – <i>Visualisaties</i> bij het ProjectMER Windpark de Pals.</li> </ul> <p>De Ruimtelijke onderbouwing voldoet daarmee aan de in IOV c.q. cOV opgenomen zorgplicht die in het kader van ruimtelijke kwaliteit wordt gesteld. Er is in zoverre dus geen sprake van strijd met de provinciale regels.</p>   |    |
| 12 | <p>De windturbines liggen op ca. 325 meter van het N2000-gebied Ronde Put, onderdeel van Natura 2000-gebied (habitatrichtlijngebied 'Valleigebied van de Kleine Nete met brongebieden, moerassen en heiden' (BE2100026) en vogelrichtlijngebied 'Ronde Put' (BE2101639). De Kempense Bossen aan weerszijde van de A67 worden doorsneden door de autosnelweg op de grond. Daar komt de barrièrewerking in de lucht bij ten gevolge van de hoge windmolens. Met windturbines van 190 à 240 meter op 1 à 2 km afstand wordt het ongestoorde natuur- en landschapspanorama van het open gebied van de Cartierheide, een van de weinige grotere open (heide)natuurgebieden met een ongestoorde horizon, aangetast. Dit blijkt ook uit het MER. Op landschap blijkt het plan een negatief effect te hebben qua openheid en beeld. Er zijn ook cumulatieve effecten met de nieuwe windparken in Reusel-De Mieren. De obstakelverlichting blijkt een verstorend beeld te hebben.</p> | <p>Windturbines hebben een impact op het landschap. Deze impact wordt veelal als negatief ervaren. Vaak spreekt men van het verlies van uitzicht of visuele overlast.</p> <p>Echter, de wijze waarop windturbines worden geplaatst, bijvoorbeeld ten opzichte van infrastructuur of ten opzichte van elkaar, kan bijdragen aan de leesbaarheid van een opstelling. Het gaat in dat kader niet zo zeer om landschappelijke inpassing, maar om het landschappelijke beeld dat ontstaat.</p> <p>Hoewel er geen landelijke wet- of regelgeving voor bescherming van landschap is, is dit in het MER wel kwalitatief beoordeeld aan de hand van enkele landschaps- en ruimtelijke kwaliteitsspecifieke criteria.</p> <p>In relatie tot luchtvaartveiligheid dienen windturbines te worden voorzien van obstakelverlichting. Deze verlichting kan vooral tijdens de nachtluchten dominant overkomen en daarmee een rustig landschapsbeeld verstoren. De mate waarin en de manier</p> | ja |

|    |  |  |  |
|----|--|--|--|
|    |  | <p>waarop obstakelverlichting dient te worden toegepast is sterk afhankelijk van de geldende wet- en regelgeving.</p> <p>Hoewel op voorhand nog niet vaststaat welk type obstakelverlichting wordt toegepast, is in het MER toch een beoordeling gegeven voor het te verwachten effect van de obstakelverlichting. Daarbij moet worden opgemerkt dat het hier een belangenafweging betreft tussen de landschappelijke kwaliteit enerzijds en de noodzaak tot het omschakelen naar een duurzame energievoorziening anderzijds. Voor de gemeente Bladel weegt de transitie naar een duurzame energie voorziening in deze zwaarder.</p> <p>Er kunnen voorwaarden worden gesteld aan de verlichting. In deze fase is het echter niet mogelijk hierover een concreet besluit te nemen, omdat de keuze voor de turbine nog niet gemaakt is. Bovendien moet rekening worden gehouden met de veiligheidseisen die de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) stelt aan de verlichting. Aan de vergunning wordt de volgende voorwaarde gekoppeld: zodra bekend is welke turbine geplaatst wordt is de gemeente bevoegd nadere eisen te stellen aan de verlichting vanuit een oogpunt van visuele hinder en verstoring van de natuurwaarden, voor zover daarvoor mogelijkheden zijn binnen het besluit dat de ILT stelt op basis van de luchtverkeersveiligheid.</p> |  |
| 13 | <p>De 4 windturbines hebben een zeer grote en negatieve impact op het landschap, die niet kan worden ingepast. De vier windturbines manifesteren zich, vanuit praktisch alle richtingen overduidelijk in het landschap en ondermijnen de identiteit daarvan. Daarmee zijn deze grote windturbines qua schaal en maat niet geschikt voor het omliggende landschap en niet inpasbaar in de omgeving als bedoeld in art. 6.18 Vr en in strijd met de zorgplicht voor ruimtelijke kwaliteit als bedoeld in art. 3.1.</p> | <p>Paragraaf 4.6 van de Ruimtelijke onderbouwing Windpark de Pals besteedt aandacht aan deze elementen. Aan deze onderbouwing liggen bovendien verschillende rapporten ten grondslag:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Bijlage 1. – ProjectMER Windpark de Pals.</li> <li>- Bijlage D – <i>Landschappelijke beoordeling</i> bij het ProjectMER Windpark de Pals.</li> <li>- Bijlage E – <i>Visualisaties</i> bij het ProjectMER Windpark de Pals.</li> </ul>   |  |



|    |  |  |  |
|----|--|--|--|
|    |  | <p>De Ruimtelijke onderbouwing voldoet daarmee aan de in IOV c.q. cOV opgenomen zorgplicht die in het kader van ruimtelijke kwaliteit wordt gesteld. Er is in zoverre dus geen sprake van strijd met deprovinciale regels.</p> <p>Windpark de Pals is gevestigd langs een groot infrastructureel werk, namelijk de A67. Daarnaast is het projectgebied gelegen in 'Jong bos' en 'Jonge zandontginning', volgens de Gebiedspaspoorten/Kenmerken uit de Structuurvisie ruimtelijke ordening. Er is dus geen sprake van oude, kleinschalige cultuurlandschappen. Hiermee is voldoende onderbouwd dat het landschap qua schaal en maat geschikt is voor de ontwikkeling van windturbines.</p> <p>In onderdeel 5 van deze zienswijze is ingegaan op de maatschappelijke meerwaarde als bedoeld in artikel 3.37 IOV en artikel 5.51 cOV. Wij verwijzen hiernaar.</p> |  |
| 14 | <p><b>MER</b><br/>Wij betreuren het dat in het MER geen alternatieve locaties zijn onderzocht, met inachtnaam van de wet- en regelgeving, waaronder de Wet natuurbescherming, de Verordening ruimte en PMV, zoals wij u hadden verzocht.</p> | <p>Indien een bestemmingsplanwijzigingsprocedure gevolgd wordt, dient een PlanMER opgesteld te worden. Een planMER richt zich op het inzichtelijk maken van het beleidskader en de in het verleden genomen beslissingen op provinciaal, regionaal en gemeentelijk niveau. In een planMER worden alternatieve windenergielocaties binnen een gemeente onderzocht.</p> <p>De realisatie van windpark de Pals wordt mogelijk gemaakt met behulp van een omgevingsvergunning voor afwijken van het bestemmingsplan ex. artikel 2.1 lid 1 onder c.</p> <p>Als een procedure voor het afwijken van het bestemmingsplan gevolgd wordt hoeft alléén een ProjectMER opgesteld te worden. Het projectMER is immers slechts de onderbouwing van een concrete vergunningaanvraag.</p>  |  |

|    |  |  |  |
|----|--|--|--|
|    |  | <p>Op grond van artikel 2.12, eerste lid, onder a, sub 3 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) moet het besluit tot afwijken van het bestemmingsplan een goede ruimtelijke onderbouwing bevatten. Een alternatievenafweging qua locaties is hierbij in beginsel niet aan de orde.</p> <p>Mede naar aanleiding van de zienswijzen en het advies van de commissie voor de m.e.r. op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau is in het MER aandacht besteed aan de mogelijkheden tot opwekking van windenergie op andere locaties binnen de gemeente. Conclusie daarvan was dat het aantal andere mogelijke locaties dermate gering is dat de gemeentelijke duurzaamheidsdoelstelling niet gehaald kan worden <i>zonder</i> windpark de Pals. Wij verwijzen in dit verband naar het <i>Haalbaarheidsonderzoek grootschalige wind- en zonne-energie de Kempen</i> (Pondera Consult, 16 oktober 2018). Daarnaast is in de Bijlage 14 Nee, tenzij toets uitgebreid stilgestaan bij mogelijke alternatieven voor dit project waaruit de conclusie volgt dat er geen reële alternatieven bestaan.</p> |  |
| 15 | <p>Ook schiet het MER tekort op het goed onderbouwen van de ruimtelijke belemmeringen. De Commissie mer vraagt om op basis van een ruimtelijke belemmeringenkaart op hoofdlijnen in beeld te brengen wat de effecten zijn op de leefbaarheid, het landschap en de natuur en hoeveel turbines er geplaatst kunnen worden.</p> | <p>Paragraaf 5.2 van het ProjectMER Windpark de Pals besteedt aandacht aan de belangrijkste ruimtelijke belemmeringen binnen de gemeente Bladel. Een beschrijving van effecten op leefbaarheid (afstand tot woningen), landschap (koppeling grootschalige infrastructuur) en natuur (afstand bosrand) vindt plaats, evenals de ligging ten opzichte van de CTR (controlled traffic region) van Eindhoven Airport.</p> <p>Paragraaf 7.2 van het ProjectMER Windpark de Pals besteedt vervolgens aandacht aan de belangrijkste ruimtelijke belemmeringen in en om het projectgebied van Windpark de Pals. Vervolgens worden in hoofdstuk 8 van het ProjectMER Windpark de Pals de relevante milieueffecten beschreven en beoordeeld.</p>   |  |

|    |   |   |  |
|----|---|---|--|
| 16 | <p>Voor bepaalde soorten, zoals vleermuizen en worden significant negatieve effecten verwacht door het plan. Daarom wordt geadviseerd stilstandvoorzieningen te treffen om het aantal slachtoffers significant te verminderen.</p> <p>In de voorschriften is verzuimd deze voorzieningen op te nemen. Hierdoor zullen dus wel significante effecten optreden.</p> | <p>Voor alle vogelsoorten en de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger zijn significant negatieve effecten uitgesloten. Echter kan niet op voorhand gesteld worden dat hetzelfde geldt voor de rosse vleermuis. Door de toepassing van een stilstandvoorziening voor vleermuizen is met zekerheid te stellen dat er geen significant negatieve effecten te verwachten zijn. Deze stilstandvoorziening wordt geborgd in de ontheffing, als voorschrift. Hierdoor kunnen significante effecten worden uitgesloten. Econsultancy heeft aanvullend onderzoek uitgevoerd waaruit geconcludeerd wordt dat de ontheffing van de Wet natuurbescherming verleend had kunnen worden (c.q. bij de beslissing op bezwaar in stand kan blijven), waarmee tevens geconcludeerd kan worden dat de Wabo-vergunning opnieuw verleend kan worden. Zie Bijlage 15 van de Ruimtelijke Onderbouwing.</p> |  |
| 17 | <p>Er is geen onderzoek gedaan naar de effecten op trekvogels, zoals geadviseerd door de commissie Mer.</p>   | <p>De ecologische onderzoeken zijn, mede op basis van aanvullend onderzoek, uitgebreid en volledig uitgevoerd. Effecten op trekvogels maken onderdeel uit van de opgestelde natuurtoets. Trekvogels waarvoor slachtoffers te verwachten zijn, zijn opgenomen in de ontheffingsaanvraag.</p>   |  |
| 18 | <p>In het MER wordt ten onrechte gesteld dat het plangebied niet in het NNB ligt. Er is voorbijgegaan aan het feit dat het voorgenomen plan het NNB fysiek aantast.</p>   | <p>In de geldende IOV zijn er geen windturbines gelegen in NNB en is er geen sprake van fysieke aantasting. In de COV is de herbegegrenzing geschrapt en zijn er twee windturbines in NNB gesitueerd en vindt er overdraai boven NNB plaats. De fysieke aantasting bedraagt 980 m<sup>2</sup>. De overdraai heeft betrekking op 4,68 ha. Zie ook het antwoord op punt 6.</p>  |  |
| 19 | <p>Er is verzuimd om de ondergrondse breuken en geomorfologische waarden in beeld te brengen en de mogelijke effecten die de windturbines daar op kunnen hebben, ten gevolge van de benodigde diepe funderingen voor de molens.</p>   | <p>Het onderzoeken van ondergrondse breuken en geomorfologische waarden van het gebied en de mogelijke effecten daarop van windturbines is niet gebruikelijk in een MER-procedure. Dergelijk onderzoek komt ons inziens aan de orde voorafgaand aan de constructiefase en is in de planfase niet ruimtelijk relevant, tenzij op voorhand duidelijk is dat de bouw van een windturbine per definitie onmogelijk is. Hiervan is de gemeente niets bekend.</p>   |  |

|    |   |   |  |
|----|---|---|--|
| 20 | Uit het MER blijkt dat er een groot gebied beïnvloed wordt door geluid. De 42 Lden contour cumulatief dringt diep in het stiltegebied Witrijt. De 47 Lden contour ligt binnen de rand van het stiltegebied. Deze effecten zijn niet te mitigeren.                                     | De $L_{den}$ -methodiek geldt niet voor stiltegebieden. Het effect van de windturbines op het stiltegebied Witrijt is beschreven in paragraaf 4.2.1 van de ruimtelijke onderbouwing. Hieruit blijkt dat het geluidsniveau op het stiltegebied als gevolg van de windturbines nergens hoger is dan 45 dB(A). De richtwaarde uit de Provinciale Milieuverordening bedraagt 50 dB(A).  |  |
| 21 | De effecten op natuur en op de mens van laagfrequent geluid, hoewel dat bij grotere molens sterker zou zijn, is niet onderzocht. Duitse onderzoeken laten zien dat laagfrequent geluid bij mensen kunnen leiden tot stress, verstoorde slaap en een afname van het prestatievermogen. | Voor laagfrequent geluid (LFG) als gevolg van windmolens bestaat geen wettelijk toetsingskader. Daarbij dient opgemerkt te worden dat in de tot voor kort geldende norm uit het Activiteitenbesluit rekening werd gehouden met laagfrequent geluid (frequenties beneden 160 Hz), dat een onderdeel van het geluidsspectrum van windmolengeluid is. De effecten van laagfrequent geluid worden niet apart beschouwd omdat het een integraal onderdeel uitmaakt van de beoordeling van de Lden normering. In 2014 heeft de Staatssecretaris van I&M in een brief aan de Tweede Kamer, onderbouwd met twee onderzoeken van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en een literatuurstudie naar laagfrequent geluid door Bureau LBP/Sight. Hierin wordt aangegeven dat de voorheen geldende norm voor windturbines en bijbehorende reken- en meetvoorschriften voldoende bescherming bieden tegen laagfrequent geluid.<br>Het windpark leidt tot aanmerkelijk lagere geluidbelasting van geluidgevoelige objecten in de omgeving. Daardoor zal de belasting van laagfrequent geluid dus ook aanmerkelijk lager zijn. Die lagere geluidbelasting worden in een voorschrift bij de vergunning vastgelegd waardoor er geen aanleiding bestaat dat effecten zouden optreden als gevolg van laagfrequent geluid. |  |
| 22 | In Beieren is de minimale afstand tot bebouwing 10 x de tiphoogte.  | Voor het project Windpark de Pals wordt gewerkt met de systematiek zoals deze is vastgelegd in de Nederlandse wetgeving. De Nederlandse wet kent geen afstandseisen voor windturbines en woningen. De plaatsing van windturbines moet voldoen aan normen omtrent geluid en slagschaduw, ongeacht de afstand.  |  |

|   |   |   |    |
|---|---|---|----|
|   |   | In het besluit is gemotiveerd welke normen voor geluid, slagschaduw en veiligheid vanwege dit windpark passend zijn en is met voorschriften vastgelegd dat het windpark daaraan moet voldoen. De normen leiden tot een goede ruimtelijke ordening.  |    |
| 23  | <p><b>Passende beoordeling</b></p> <p>In de passende beoordeling ontbreekt een stikstofonderzoek en –berekening. Het is aannemelijk dat tijdens de bouw- en aanlegfase er een stikstofdepositie op de N2000-gebieden neerkomt. Daarom dient ingevolge de Wet natuurbescherming een passende beoordeling worden gemaakt, alvorens de omgevingsvergunning te verlenen. Het plangebied ligt in de nabijheid van overbelaste N2000-gebieden, te weten Kempenland West, Leenderbos, Grootte Heide en De Plateaux en Valleigebied van de Kleine Nete met brongebieden, moerassen en heiden' en Ronde Put. Gelet op de uitspraak van het EU Hof is er nog onzekerheid of er ontwikkelingsruimte beschikbaar zal zijn.</p> <p>De bouw- en aanlegfase moeten alsnog worden meegenomen in de passende beoordeling</p> | In de passende beoordeling zijn de effecten van stikstof niet nader toegelicht. Dit vanwege het feit dat er geen sprake is van negatieve effecten. Uit de uitgevoerde AERIUS-berekening blijkt dat het project geen schadelijke gevolgen heeft (op stikstofgevoelige gebieden). Deze berekening is onderdeel van de vergunningaanvraag Wnb (onderdeel gebiedsbescherming). Deze berekening wordt als bijlage 11 toegevoegd aan de ruimtelijke onderbouwing . Mede naar aanleiding van de uitspraak van 20 oktober 2021 heeft Sweco de Toetsing stikstofdepositie windpark de Pals d.d. 27-1-2022, opgesteld. De eerdere conclusies worden daarin bevestigd , ook voor de Belgische gevoelige gebieden. Het rapport van Sweco is als bijlage 16 toegevoegd aan de ruimtelijke onderbouwing . | ja |
| <b>Conclusie:</b>   |   |   |    |
| <p>De zienswijze leidt op de volgende onderdelen tot aanpassing ten opzichte van de ontwerpomgevingsvergunning:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. <i>Bijlage 3 Compensatie en natuurversterking windpark de Pals</i> vervangt de oude bijlage 3 bij de ruimtelijke onderbouwing. In het nieuwe document is onder meer opgenomen de natuurdoelstelling en de maatregelen om de gewenste natuurdoelstelling te realiseren en te beheren.</li> <li>2. Bijlage 7 van de ruimtelijke onderbouwing vervalt.</li> <li>3. De nieuwe <i>Bijlage 11</i> AERIUS-berekening vervangt de oude Bijlage 11 van de Ruimtelijke Onderbouwing.</li> <li>4. Toetsing stikstofdepositie windpark de Pals d.d. 27-1-2022, wordt toegevoegd als bijlage 16 aan de ruimtelijke onderbouwing.</li> <li>5. Aan de omgevingsvergunning worden voorschriften verbonden: <ol style="list-style-type: none"> <li>a. dat de gemeente bevoegd is nadere eisen te stellen aan de verlichting van uit een oogpunt van visuele hinder en verstoring van de natuurwaarden, voorzover daarvoor mogelijkheden zijn binnen het besluit dat de Inspectie LT stelt op basis van de luchtverkeersveiligheid.</li> <li>b. normen voor geluid.</li> <li>c. de verplichting om de natuurcompensatie uit te voeren en in stand te houden.</li> <li>d. de zekerstelling van sloop van de windturbines na afloop van het gebruik.</li> </ol> </li> <li>6. De Nee, tenzij toets wordt als Bijlage 14 toegevoegd aan de Ruimtelijke Onderbouwing.</li> </ol> |   |   |    |

7. De tussenconclusie Wet natuurbescherming t.b.v. WABO-vergunning d.d. 10-2-2022 wordt als Bijlage 15 toegevoegd aan de Ruimtelijke Onderbouwing.
8. De Ruimtelijke Onderbouwing wordt op een aantal plekken aangevuld, om duidelijker te laten zien op welke wijze voldaan wordt aan het provinciale beleid, met name zoals beschreven in paragraaf 3.8 van de structuurvisie en aan de Interim Omgevingsverordening (IOV) en de concept Omgevingsverordening (cOV). Een nieuwe versie van de Ruimtelijke Ordening met de titel Ruimtelijke onderbouwing 2 vervangt de oude versie.

Zienswijze 2 – A. Castelijns

| <b>Naam instantie/indiener:</b> | A.P.J. Castelijns, G. Bruninglaan 12, 5531SE Bladel   |   |                           |
|---------------------------------|---|---|---------------------------|
| <b>Namens:</b>                  | niet van toepassing   |   |                           |
| <b>Datum zienswijze:</b>        | 14 januari 2019   |   |                           |
| <b>Kenmerk:</b>                 | geen  |   |                           |
| <b>Ontvangen:</b>               | 15 januari 2019   |   |                           |
| <b>Registratienummer:</b>       | 19ik.00429  |   |                           |
| <b>Zienswijze:</b>              |   |   |                           |
| <i>Nr.</i>                      | <i>Tekst uit zienswijze</i>   | <i>Beantwoording</i>  | <i>Aanpassing ontwerp</i> |
| 1                               | <p>Commentaar op windmolens<br/>Bij de bepaling van de eisen voor het geluid wordt uitgegaan van een geldende geluidsnorm. In deze norm is onvoldoende rekening gehouden met de invloed op de mensen van lage en infrasonische frequenties. Bovendien worden deze lage frequenties onvoldoende gemeten.</p> <p>Van de lage frequenties heeft 10-30% van de mensen last. Dit kan leiden tot (zware) psychische problemen. Ook hartfalen kan erdoor veroorzaakt worden.</p> | <p>Voor laagfrequent geluid (LFG) als gevolg van windmolens bestaat geen wettelijk toetsingskader.<br/>Daarbij dient opgemerkt te worden dat in de tot voor kort geldende norm uit het Activiteitenbesluit rekening werd gehouden met laagfrequent geluid (frequenties beneden 160 Hz), dat een onderdeel van het geluidsspectrum van windmolengeluid is. De effecten van laagfrequent geluid worden niet apart beschouwd omdat het een integraal onderdeel uitmaakt van de beoordeling van de Lden normering. In 2014 heeft de Staatssecretaris van I&amp;M in een brief aan de Tweede Kamer, onderbouwd met twee onderzoeken van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en een literatuurstudie naar laagfrequent geluid door Bureau LBP/Sight. Hierin wordt aangegeven dat de voorheen geldende norm voor windturbines en bijbehorende reken- en meetvoorschriften voldoende bescherming bieden tegen laagfrequent geluid.<br/>Het windpark leidt tot aanmerkelijk lagere geluidbelasting van geluidgevoelige objecten in de omgeving. Daardoor zal de belasting van laagfrequent geluid dus ook aanmerkelijk lager zijn. Die lagere geluidbelasting worden in een voorschrift bij de vergunning vastgelegd waardoor er geen aanleiding bestaat dat effecten zouden optreden als gevolg van laagfrequent geluid.</p> |                           |

|   |  |   |  |
|---|--|---|--|
| 2 | <p>Omdat de mensen juist gedurende het slapen er last van hebben en het 's nachts harder doorklinkt is de berekening van het geluid met een jaargemiddelde volgens de huidige regels geen goede maatstaf. Bovendien klinken de laag frequent trillingen binnen veel harder dan buiten. De laagfrequent trillingen laten zich moeilijk dempen.</p>  | <p>In de Nederlandse wetgeving wordt uitgegaan van gemiddelden. Lden is een speciaal gemiddelde (den staat hierbij voor Day-Evening-Night), waarbij de avond- en nachtperiode zwaarder meetellen door een straffactor van respectievelijk 5 en 10 dB. Dit is juist gedaan om deze perioden (waarin het geluid als extra hinderlijk kan worden ervaren) zwaarder in het gemiddelde te laten meetellen. De stelling dat laagfrequente trillingen binnen harder klinken dan buiten kan niet gevolgd worden: de dempende werking van een geluid zorgt juist voor een afname van het waar te nemen geluidsniveau van ca. 20 dB. Het is weliswaar zo dat laagfrequent geluid minder sterk gedempt wordt dan hoogfrequent geluid, maar bij de geluidsniveaus zoals van windturbines die aan de norm voldoen is de laagfrequente component zeer gering. Zie ook bij punt 1 van deze zienswijze.</p> |  |
| 3 | <p>Het probleem voor de mensen en mogelijk dieren is vooral gedurende de nacht.</p> <p>Gedurende de nacht vallen de omgevingsgeluiden weg. Ook zal vaak 's nachts het geluid verder dragen dan overdag. Dit komt omdat de temperatuur van de lucht op grotere hoogte hoger is dan bij de grond. Zie (1).</p> <p>Ook zal met name 's nachts door de hogere windsnelheden op grote hoogte het geluid naar beneden afbuigen. Zie (1).</p> <p>Laag frequent geluid is moeilijk te dempen en is binnen veel luid aanwezig dan buiten. In de navolgende verhalen gaat men uit van kleinere turbines dan in Bladel geplaatst gaan worden.</p> | <p>Zie beantwoording bij punt 2 van deze zienswijze.</p>  |  |
| 4 | <p>Heel informatief is een uitzending van het ZDF november 2018. Enkele punten eruit:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• infra sound tot op 20km afstand gemeten</li> <li>• met MRI testen gedaan waarbij te zien was hoe het werkte in de hersenen</li> </ul>   | <p>Ter kennisname.</p>  |  |



|   |   |   |  |
|---|---|---|--|
|   | <ul style="list-style-type: none"> <li>testen in de koude oorlog om het te gebruiken gestopt omdat het bij sommige heel erg werkte, bij anderen een beetje en bij een aantal niet. Omdat de resultaten niet uniform waren is dit niet bruikbaar voor de militairen</li> <li>hart spieren werden geraakt, 10-30% van de mensen zijn gevoelig.</li> </ul> |   |  |
| 5 | <p>Conclusie:<br/>Door toepassing van de geluidsberekening met de huidige normen worden de invloeden van ultrasone trillingen teveel verwaarloosd. Met name voor de recreatie parken in de omgeving en bewoners.</p>  | Zie beantwoording bij punt 1 van deze zienswijze.   |  |
| 6 | Ook het vee en de dieren in de omgeving kunnen hiervan schade ondervinden.  | Er is geen onderzoek bekend waaruit een verband blijkt dat windturbines effect hebben op dierenwelzijn en de gezondheid van dieren door de realisatie van een windpark. Hierbij is nog van belang dat in de Raad van State op 4 mei 2016 (Windpark Wieringermeer) en 4 april 2018 (Windpark Bijvanck) heeft geoordeeld dat niet aanvaardbaar is dat geluid van windturbines leidt tot effecten (stress) op paarden.   |  |
| 7 | Volgens de regeling zoals deze is in Beieren moet de afstand van bewoning minimaal 2400 meter zijn bij een tiphoogte van 240 meter. Bij andere rapporten worden nog veel grotere afstanden aanbevolen. Dit op basis van kleinere windmolens.  | Voor het project Windpark de Pals wordt gewerkt met de systematiek zoals deze is vastgelegd in de Nederlandse wetgeving. De Nederlandse wet kent geen afstandseisen voor windturbines en woningen. De plaatsing van windturbines moet voldoen aan normen omtrent geluid en slagschaduw, ongeacht de afstand. In het besluit is gemotiveerd welke normen voor geluid, slagschaduw en veiligheid vanwege dit windpark passend zijn en is met voorschriften vastgelegd dat het windpark daaraan moet voldoen. De normen leiden tot een goede ruimtelijke ordening. |  |
| 8 | <p>Enkele opmerkingen uit diverse verslagen:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Dr. Mare Goethals: hartfalen, depressiviteit enz.( 2)</li> <li>2. In Obbach gaven wind molens op 800 meter afstand problemen. Hoogte windmolens 200 meter.(3)</li> <li>3. Mensen verhuizen vanwege problemen met geluid in Duitsland (4)</li> </ol>          | Van de stukken waar indiener uit citeert en naar verwijst is kennisgenomen. Ze zijn in grote lijnen bekend, maar zijn bij de beoordeling van dit verzoek niet relevant, omdat getoetst wordt aan aanvaarde Nederlandse regels, in combinatie met een projectspecifieke benadering naar de te stellen milieunormen. Publicaties en   |  |

|  |  |  |
|--|--|--|
| <p>4. Windmolens maken wel degelijk ziek. (5)<br/> 5. Mensen verhuizen vanwege windmolens in Canada. (6)<br/> 6. 10H Regel in Duitsland (7),<br/> 7. Stichting windmolens nee N67 (8)<br/> 8. Veel psychische problemen over een grote afstand volgens een onderzoek van Zou van een gerenommeerde Amerikaanse universiteit. (9)<br/> 9. Uitgebreid rapport met veel metingen. Enkele conclusies zijn:<br/> a. No large-scale wind turbine should be installed within 2000 metres of any dwelling or noise sensitive place unless with the approval of the landowner.<br/> b. No large-scale wind turbine should be operated within 3500 metres of any dwelling or noise sensitive place unless the operator of the proposed wind farm energy facility, at its own expense, mitigates any noise within the dwelling or noise sensitive place identified as being from that proposed wind farm energy facility, to a level determined subject to the final approval of the occupier of that dwelling or noise sensitive place.</p>  | <p>mening van derden kunnen daarbij geen doorslaggevende rol spelen. De betrokkenheid van reclamant bij het welzijn van mensen in zijn algemeenheid wordt gewaardeerd.</p> |  |
| <p><b>Conclusie</b></p>  |  |  |
| <p>De zienswijze leidt tot de volgende aanpassingen ten opzichte van de ontwerpomgevingsvergunning:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Aan de omgevingsvergunning worden voorschriften verbonden: <ol style="list-style-type: none"> <li>a. dat de gemeente bevoegd is nadere eisen te stellen aan de verlichting van uit een oogpunt van visuele hinder en verstoring van de natuurwaarden, voorzover daarvoor mogelijkheden zijn binnen het besluit dat de Inspectie LT stelt op basis van de luchtverkeersveiligheid.</li> <li>b. normen voor geluid.</li> <li>c. de verplichting om de natuurcompensatie uit te voeren en in stand te houden.</li> <li>➤ d. de zekerstelling van sloop van de windturbines na afloop van het gebruik.</li> </ol> </li> <li>2. Ruimtelijke Onderbouwing wordt op een aantal plekken aangevuld, om duidelijker te laten zien op welke wijze voldaan wordt aan het provinciale beleid, met name zoals beschreven in paragraaf 3.8 van de structuurvisie en aan de Interim Omgevingsverordening (IOV) en de concept Omgevingsverordening (cOV). Een nieuwe versie van de Ruimtelijke Ordening met de titel Ruimtelijke onderbouwing 2 vervangt de oude versie.</li> </ol> |  |  |
|  |  |  |

Zienswijze 3 – Achterste Hoef

|                                 |  |  |                           |
|---------------------------------|--|--|---------------------------|
| <b>Naam instantie/indiener:</b> | ZYPP Advocaten, Postbus 911 6800 AX Arnhem   |  |                           |
| <b>Namens:</b>                  | Achterste Hoef Beheer B.V. en Achterste Hoef B.V., Troprijt 10 te Bladel   |  |                           |
| <b>Datum zienswijze:</b>        | 17 januari 2019  |  |                           |
| <b>Kenmerk:</b>                 | 20180021/EJ/ej   |  |                           |
| <b>Ontvangen:</b>               | 17 januari 2019  |  |                           |
| <b>Registratienummer:</b>       | 19ik.00465   |  |                           |
| <b>Zienswijze:</b>              |  |  |                           |
| <b>Nr.</b>                      | <b>Tekst uit zienswijze</b>  | <b>Beantwoording</b>   | <b>Aanpassing ontwerp</b> |
| 1-6                             | Opsomming van feiten omtrent camping (1), vergunningaanvraag (2), ontwerpbesluit (3), bandbreedte (4), milieuonderzoeken (5) en uitgestelde windturbinekeuze (6).  | Ter kennisname.  |                           |
| 7                               | <p>Naar het oordeel van reclamant is het ontwerpbesluit voorbarig: eerst indien het windturbintype bekend is, kan het college van burgemeester en wethouders de ruimtelijke aanvaardbaarheid van het project beoordelen. Het nu reeds ter inzage leggen van een ontwerpbesluit getuigt van een onzorgvuldige voorbereiding van het besluit.</p> <p>Evenmin is de exacte locatie van de windturbines bekend. Onduidelijk is of de locaties als opgenomen als voorkeursalternatief in de MER – p. 84, figuur 30 van Windpark de Pals , ProjectMER – nu de locaties zijn dezelfde zijn als de locaties waar in het ontwerpbesluit vanuit is gegaan.</p> | <p>De omgevingsvergunning wordt niet toegespitst op één windturbintype, maar op algemene kenmerken. Er is daarom een bandbreedte voor de ashoogte, de rotordiameter en de tiphoogte mogelijk gemaakt.</p> <p>Ten behoeve van deze bandbreedte zijn voor het VKA onderzoeken uitgevoerd voor geluid (bijlage A bij het MER), slagschaduw (bijlage B bij het MER) en externe veiligheid (bijlage C bij het MER), die inzicht geven in de onder- en bovengrens van de bandbreedte en aantonen dat deze voldoen aan de wettelijke eisen.</p> <p>Met behulp van deze bandbreedte worden de minimaal en maximaal te verwachten milieueffecten van het VKA in beeld gebracht. Nadat er in een later stadium definitief is gekozen voor een windturbintype, zijn de exacte te verwachten effecten te analyseren. Deze effecten zullen zich sowieso bevinden binnen de, in de aanvullende onderzoeken onderzochte, minimale en maximale effecten.</p> |                           |

|    |  |  |  |
|----|--|--|--|
|    |  | <p>Omdat de maximale milieueffecten ook zijn onderzocht, en hieruit is gebleken dat aan de relevante normen kan worden voldaan, is sprake van zorgvuldige voorbereiding van het besluit. Deze werkwijze is voor windturbines zeer gebruikelijk en in de rechtspraak geaccepteerd.</p> <p>De locatie van de aangevraagde windturbines is vastgelegd in tabel 9 van de ruimtelijke onderbouwing. Deze locaties komen overeen met de 'Windturbinelocaties VKA' uit figuur 30 in het projectMER.</p>   |  |
| 10 | <p><u>Bevoegdheid gemeentebestuur</u>: Het besluit van het college van Gedeputeerde Staten waarbij de bevoegdheid is overgedragen aan het college van burgemeester en wethouders bevindt zich ten onrechte niet bij de ter inzage gelegde stukken.</p> | <p>Paragraaf 2.6 van de Ruimtelijke onderbouwing beschrijft het besluit van Gedeputeerde Staten, genomen op 9 januari 2018, nadrukkelijk. Op basis hiervan heeft indiener het besluit van Gedeputeerde Staten kunnen betrekken in haar beoordeling van de ontwerp omgevingsvergunning.</p> <p>Een afschrift van het besluit van Gedeputeerde Staten is geen stuk dat redelijkerwijs nodig is voor een beoordeling van het ontwerp nu dat een op zichzelf staand besluit is.</p>  |  |
| 12 | <p>Uit het ter inzage gelegde ontwerpbesluit blijkt dat er 'slechts' één omgevingsvergunning nodig is voor het realiseren van het windpark. Van gecoördineerde besluiten lijkt geen sprake te zijn.</p>  | <p>In verband met de bouw en het gebruik van het beoogde Windpark de Pals is een vergunning nodig op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Het betreft een omgevingsvergunning voor de volgende activiteiten:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Activiteit 'bouwen' (artikel 2.1 lid 1 onder a Wabo);</li> <li>➤ Activiteit 'afwijken' (artikel 2.1 lid 1 onder c Wabo);</li> <li>➤ Activiteit 'milieu' (artikel 2.1 lid 1 onder e Wabo);</li> <li>➤ Activiteit 'aanleggen' (artikel 2.1 lid 1 onder b Wabo);</li> <li>➤ Activiteit 'aanleggen' (artikel 2.2 lid 1 onder d Wabo) en</li> </ul> <p>Er is nu sprake van een eerste besluit. Op het moment van besluitvorming was nog niet duidelijk welke aanvragen gelijktijdig zouden worden ingediend. De onderdelen die nu aan de orde zijn vallen inderdaad alleen onder de Wabo. Daarmee is geen sprake van misbruik van de regeling.</p> |  |

|    |   |   |  |
|----|---|---|--|
| 14 | <p>Uit het ter inzage gelegde ontwerpbesluit blijkt dat er 'slechts' één omgevingsvergunning nodig is voor het realiseren van het windpark. Van gecoördineerde besluiten lijkt geen sprake te zijn. Uit het ter inzage gelegde ontwerpbesluit volgt immers dat er slechts voor een beperkt aantal Wabo-activiteiten vergunning dient te worden verkregen. Het gemeentelijk voornemen is niets meer en niets minder dan het 'gewoon' verlenen van één omgevingsvergunning voor verschillende activiteiten. In zoverre vindt door de verschillende activiteiten in één omgevingsvergunning toe te staan de coördinatie reeds plaats. Het in dat geval – naast de Wabo – toepassen van de coördinatieregeling uit de Wet ruimtelijke ordening, heeft slechts tot gevolg dat er slechts in één instantie, te weten de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, beroep openstaat. Hierdoor worden belanghebbende van één rechtsprekende instantie beroofd. Dit gebruik van de coördinatieregeling is in strijd met de Wet ruimtelijke ordening.</p> | <p>De besluiten die voor het project nodig zijn worden in één procedure voorbereid, onder coördinatie van de gemeente. Deze procedure heet de coördinatieregeling. De raad heeft op 20-12-2018 de Coördinatieverordening gemeente Bladel 2018 vastgesteld. Die maakt het mogelijk dat ons college gebruik maakt van de wettelijke regeling. De coördinatieregeling bevat de mogelijkheid dat de besluitvorming wordt opgedeeld in meerdere fasen In verband met de bouw en het gebruik van het beoogde Windpark de Pals is een vergunning nodig op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Het betreft een omgevingsvergunning voor de volgende activiteiten:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Activiteit 'bouwen' (artikel 2.1 lid 1 onder a Wabo);</li> <li>➤ Activiteit 'afwijken' (artikel 2.1 lid 1 onder c Wabo);</li> <li>➤ Activiteit 'milieu' (artikel 2.1 lid 1 onder e Wabo);</li> <li>➤ Activiteit 'aanleggen' (artikel 2.1 lid 1 onder b Wabo);</li> <li>➤ Activiteit 'aanleggen' (artikel 2.2 lid 1 onder d Wabo) en</li> <li>➤ Activiteit 'uitweg' (artikel 2.2 lid 1 onder e Wabo).</li> </ul> <p>Er is nu sprake van een eerste besluit. Op het moment van besluitvorming over de toepassing van de coördinatie was nog niet duidelijk welke aanvragen gelijktijdig zouden worden ingediend. De onderdelen die nu aan de orde zijn vallen inderdaad alleen onder de Wabo. Daarmee is geen sprake van misbruik van de regeling.</p> <p>De omgevingsvergunning is het enige besluit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar er worden later wel degelijk andere besluiten meegecoördineerd, te weten een waterwetvergunning, een ontheffing Wet natuurbeheer en een vergunning Wet natuurbeheer.</p> <p>Dat is afhankelijk van welke vergunningen en toestemmingen de initiatiefnemer nog nodig heeft voor de realisatie van het windproject en of naar het oordeel van het bevoegd gezag de in besluitvormingsprocedure daarover toepassing wordt gegeven aan de coördinatieregeling.</p> |  |
|----|---|---|--|

|    |  |  |  |
|----|--|--|--|
|    |  | Het is overigens een misvatting om te spreken van beroving van een rechtsprekende instantie. De gelaagdheid in de rechtspraak is bedoeld om geschillen zo snel mogelijk en op een zo laag mogelijk niveau te beslissen. Als vertraging in de procedure het doel is van het instellen van beroep dan is dat misbruik maken van het recht. Overigens is in deze fase van de procedure sprake van voorbereiding van een besluit en is rechtsbescherming niet aan de orde.   |  |
| 16 | Als het verrichten van een handeling een door artikel 3.1, 3.5 of 3.10 lid 1 van de Wet natuurbescherming verboden handeling is, dan wordt deze op grond van artikel 2.2aa aanhef en onder b van het Besluit omgevingsrecht aangemerkt als een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, lid 1, onderdeel i, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, voor zover voor die handeling geen Wnb-ontheffing is aangevraagd of verleend. De omgevingsvergunning moet dan ook voor deze flora- en fauna-activiteit worden verleend. Ten onrechte is een dergelijke verklaring van geen bedenkingen niet bij het college van Gedeputeerde Staten aangevraagd | Er is geen sprake van een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, lid 1, onderdeel i, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht nu er reeds een ontheffing Wet natuurbescherming vóór de aanvraag van de omgevingsvergunning is aangevraagd. Daarmee valt het onder de uitzonderingen als genoemd artikel 2.2aa aanhef en onder b van het Besluit omgevingsrecht. Een verklaring van geen bedenkingen zoals genoemd in artikel 6.10a, lid 1, en lid 2 Besluit omgevingsrecht is dan ook niet nodig voor het verlenen van de omgevingsvergunning.<br>De ontheffingsaanvraag is ingediend op 15 november 2018. De aanvraag voor een vergunning Wet natuurbescherming is eveneens ingediend op 15 november 2018.<br><br>De omgevingsvergunningaanvraag is ingediend op 16 november 2018. |  |
| 19 | <u>Gebieds- en soortenbescherming:</u> In het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage ‘Windpark De Pals, gemeente Bladel’ van 5 februari 2018 stelt de Commissie op p. 1 het volgende.<br><i>‘Zij (de Commissie, edj) beschouwt de volgende informatie als essentieel voor het meewegen van het milieubelang in het besluit over het windpark en daarmee als relevant voor de MER: (...)</i>  | Zowel voor het onderdeel soortenbescherming als het onderdeel gebiedsbescherming van de Wet natuurbescherming zijn de gevolgen in kaart gebracht in de aanleg- en gebruiksfase. Voor het onderdeel gebiedsbescherming blijkt dat er geen significant negatieve gevolgen optreden. Wat betreft het onderdeel soortenbescherming kan niet worden uitgesloten dat er geen overtreding(en) van de verbodsbepalingen plaatsvinden. Derhalve is een ontheffing benodigd, deze is in behandeling bij het bevoegd gezag (provincie Noord-Brabant). Er is geen reden om aan te nemen dat deze niet verleend gaat worden.  |  |

|    |  |  |  |
|----|--|--|--|
|    | <ul style="list-style-type: none"> <li>Een beschrijving van de milieugevolgen van de inrichtingsalternatieven, zowel in de aanlegfase als de gebruiksfase van het park, waaronder de gevolgen voor de natuur, het landschap en de leefomgeving; (...)</li> </ul>   |  |  |
| 22 | <p>Reclamant is van mening dat het projectMER hoofdstuk 2 blijkt dat de rapportage op een aantal punten onduidelijk en onvolledig is:</p> <p>Zoogdieren:<br/>De conclusie dat voor de genoemde 'licht beschermde soorten' een ontheffing niet noodzakelijk zou zijn, is onjuist. De vrijstelling waar aan gerefereerd wordt bestaat slechts voor een aantal soorten (bijlage 3 behorende bij de Verordening natuurbescherming Noord-Brabant). Econsultancy spreekt over het voorkomen van de 'mol' en diverse muissoorten. De mol staat niet op bijlage 3 bij genoemde verordening. Er staat een aantal muissoorten op de lijst, maar zeker niet alle muissoorten.</p> <p>Econsultancy stelt in de rapportage – p. 13 – dat 'als gevolg van graafwerkzaamheden dieren verwond of gedood kunnen worden en holen kunnen worden verwijderd'. De vrijstelling geldt niet voor het doden of verwonden van beschermde dieren zoals opgenomen in bijlage 3 van de verordening, maar slechts voor het vangen en het beschadigen / vernielen van vast voortplantings- en rustplaatsen</p> | <p>Er zowel veldonderzoek als literatuuronderzoek verricht. Hierdoor is een goede inventarisatie van de mogelijk aan te tasten soorten verkregen.</p> <p>De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor een aantal soorten grondgebonden zoogdieren. De verblijfplaatsen van deze soorten kunnen door de voorgenomen ingrepen mogelijk worden verstoord. Overtreding van de verbodsbepalingen, met betrekking tot grondgebonden zoogdieren, is echter niet aan de orde. De grondgebonden zoogdieren vallen of onder de provinciale vrijstelling (soorten als ree, vos), of zijn niet (langer) beschermd (mol) of zijn niet aanwezig op de onderzoekslocatie.</p> <p>De genoemde licht beschermde grondgebonden zoogdieren vallen onder de provinciale vrijstelling, echter is bij werkzaamheden wel de zorgplicht van kracht. Dit houdt in dat al het mogelijke moet worden gedaan om negatieve effecten ten aanzien van soorten te voorkomen. Dit houdt in dat dieren de kans moeten krijgen om te vluchten of, indien benodigd, gevangen en verplaatst dienen te worden. Dit handelen wordt tijdens de werkzaamheden gewaarborgd middels een ecologisch werkprotocol om het doden of verwonden van dieren te voorkomen. Het opstellen van een werkprotocol wordt als voorschrift opgenomen in de ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming.</p> |  |
| 25 | <p>In het ontwerpbesluit is ten onrechte geen voorschrift verbonden om ter bescherming van de grondgebonden zoogdieren, materialen die schuilplaatsen vormen buiten de gevoelige periode van voortplanting of winterrust te verwijderen.</p>   | <p>Dergelijke voorschriften worden niet opgenomen als voorschrift op de omgevingsvergunningaanvraag. Dergelijke voorschriften zullen, indien noodzakelijk, worden opgenomen in de ontheffing Wet natuurbescherming.</p>  |  |
| 28 | <p>Reptielen: Zonder te nemen maatregelen als plaatsen van schermen en niet veroorzaken trillingen in kwetsbare periode zijn de negatieve gevolgen voor reptielen niet uit te sluiten. Nergens uit</p>   | <p>Daarnaast is tevens een ontheffing aangevraagd voor een drietal reptielensoorten: gladde slang, hazelworm, levendbarende hagedis, alpen-</p>  |  |

|    |   |   |  |
|----|---|---|--|
|    | <p>het ontwerpbesluit blijkt dat sprake is van enige borging dat deze noodzakelijk geachte maatregelen worden genomen en derhalve is het aanvragen van een ontheffing voor reptielen, ten onrechte achterwege gelaten.</p>  | <p>watersalamander, heikikker en poelkikker. De voorgenomen compenserende en mitigerende maatregelen zullen worden geborgd in de ontheffing Wet natuurbescherming.</p>  |  |
| 29 | <p><u>Amfibieën:</u> Econsultancy concludeert dat zowel de heikikker als de poelkikker incidenteel kunnen voorkomen op de onderzoekslocatie. Tijdens de aanleg – zie p. 13 – is gevaar voor het doden en verwonden van amfibieën. Anders dan Econsultancy stelt geldt ten aanzien van het doden en verwonden geen vrijstelling. Voorts geldt de vrijstelling slechtst voor een zeer beperkt aantal amfibieën en zeker niet voor de heikikker, alpensalamander en poelkikker. Nu verstoring (doden/verwonden/vernielen en beschadigen vaste rust- en verblijfsplaatsen) niet kan worden uitgesloten dient ook in zoverre een ontheffing te worden aangevraagd. Al is het alleen maar om de geadviseerde mitigerende maatregelen te borgen.</p> | <p>De genoemde (licht)beschermde amfibieën vallen onder de provinciale vrijstelling, echter is wel de zorgplicht van kracht. Dit houdt in dat al het mogelijke moet worden gedaan om negatieve effecten ten aanzien van soorten te voorkomen. Dit houdt in dat dieren de kans moeten krijgen om te vluchten of, indien nodig, gevangen en verplaatst worden. Dit handelen wordt tijdens de werkzaamheden gewaarborgd middels een ecologisch werkprotocol om het doden of verwonden van dieren te voorkomen. Het aanvragen van een ontheffing is dan ook niet noodzakelijk. Het naleven van het ecologisch werkprotocol zal als voorwaarde aan de ontheffing in het kader van de wet natuurbescherming worden verbonden.</p> <p>Voor de drie beschreven amfibieënsoorten is reeds een ontheffing Wet natuurbeheer aangevraagd. De beschreven mitigerende maatregelen zullen worden geborgd in de ontheffing.</p> |  |
| 30 | <p><u>Vleermuizen:</u> Een aantal vleermuissoorten gebruikt het gebied als foerageergebied. Econsultancy trekt de conclusie dat onder diverse vleermuissoorten slachtoffers zullen vallen, doch dat nu de sterfte minder bedraagt dan 1% van de natuurlijke sterfte, geen sprake is van significante effecten op de gunstige staat van instandhouding. Dit betekent echter wel dat ontheffing dient te worden aangevraagd. Aan de te verstrekken ontheffing kan vervolgens als mitigerende maatregel een stilstandvoorziening worden verbonden.</p>   | <p>De ontheffing ten aanzien van diverse vleermuissoorten is reeds aangevraagd. De stilstandvoorziening zal worden geborgd in de ontheffing.</p>  |  |
| 33 | <p><u>Vogels:</u> Tijdens aanlegfase kunnen nesten van vogels worden beschadigd en/of vernield (p. 26). Bovendien kunnen broedvogels en niet-broedvogels in de omgeving worden gedood door de windturbines (aanvaringsslachtoffers) (p. 26). Het standpunt dat er voor een aantal soorten sprake is van incidentele sterfte en 'dus' de aanvraag voor een ontheffing niet noodzakelijk is, moet</p>   | <p>Voor vogelsoorten waarvan (jaarlijkse) aanvaringsslachtoffers worden voorzien is een ontheffing aangevraagd in het kader van de Wet natuurbeheer (onderdeel soortenbescherming). Soorten waarvan geen aanvaringsslachtoffers worden voorzien, of uiterst incidenteel, maken geen onderdeel uit van de ontheffingaanvraag. Hier is namelijk geen overtreding van verbodsbepalingen aan de orde.</p>   |  |



|    |  |  |    |
|----|--|--|----|
|    | worden verworpen. Reclamant verwijst in dit verband naar de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 4 mei 2016, ECLI:NL:RVS:2016:1227 rechtsoverweging 2.3.  |  |    |
| 35 | <u>Tussenconclusie ten aanzien van beschermde soorten:</u> Het onderzoek van Econsultancy bevat een belangrijke omissie: de Commissie voor de milieueffectrapportage heeft in het Advies over de reikwijdte en het detailniveau aangegeven op p. 8 dat ingegaan dient te worden of de 1% mortaliteitsnormen cumulatief worden overschreden voor vogel- en vleermuissoorten. Ten onrechte is geen onderzoek gedaan naar de cumulatie van gevolgen Windpark De Pals, Windpark Laarakkerdijk en Windpark Reusel.  | De cumulatieve effecten van windpark de Pals met andere windparken in ontwikkeling worden in detail nader onderzocht in het kader van de ontheffingaanvraag en de vergunningaanvraag in het kader van de Wet Natuurbescherming.<br>Er blijken cumulatief geen significante negatieve effecten te zijn.   | ja |
| 36 | Er kan sprake zijn van zogenoemde externe werking in relatie tot Natura 2000. Uit de verrichte passende beoordeling volgt dat effecten op de in het onderzoek betrokken Natura 2000-gebieden niet zijn uit te sluiten. Naar het oordeel van reclamant is een aantal Natura 2000-gebieden ten onrechte niet in de passende beoordeling betrokken en zijn de conclusies van Econsultancy onvoldoende onderbouwd. Het voorgaande neemt niet weg dat ook Econsultancy van oordeel is dat er sprake is van significante effecten, tenzij er 'mitigerende maatregelen' worden getroffen. Die maatregelen zijn echter niet getroffen, laat staan geborgd. Nu daarmee het ontstaan van significante effecten niet is uit te sluiten had een zogenoemde ADC-toets dienen plaats te vinden (artikel 2.8 van de Wet natuurbescherming). | Uit het aangehaalde rapport blijkt dat significante negatieve effecten op instandhoudingsdoelen zijn uit te sluiten. In het kader van algemene soortbescherming kunnen toch stilstandvoorzieningen getroffen worden, waardoor het aantal slachtoffers nog significant zal verkleinen. In het geheel kan geconcludeerd worden dat significante negatieve effecten op instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden met zekerheid zijn uitgesloten. De stilstandvoorziening zal overigens worden geborgd in de ontheffing in het kader van de Wet natuurbeheer. |    |
| 38 | <u>Structuurvisie 2010 – partiële herziening 2014:</u> Doelstelling van Rijksbeleid is om in 2020 tenminste 6.000 MW aan windenergie op land op te wekken. In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte heeft het Rijk aangegeven dat de overgang naar duurzame energie op ruimte vraagt. Om ruimte te reserveren zijn door het Rijk in samenwerking met de provincies kansrijke gebieden aangewezen. De keuze voor die kansrijke gebieden is gebaseerd op landschappelijke kenmerken en windaanbod. Ook in de  | De geschikte gebieden voor grootschalige windenergie zijn door het Rijk na overleg met de provincies vastgelegd in de structuurvisie Windenergie op Land (SvWOL). Het doel van de SvWOL is om ruimte te reserveren voor grootschalige windenergie zodat tenminste 6.000 MW aan windturbines operationeel is in 2020. Tevens wordt in de SvWOL benadrukt dat om de doelstelling van 6.000 MW te halen, het noodzakelijk is dat ook buiten de gebieden uit de SvWOL ruimte wordt geboden voor kleinere windturbineparken.  | ja |

|  |   |  |  |
|--|---|--|--|
|  | <p>provincie Noord-Brabant is die keuze gemaakt. En die keuze is uitdrukkelijk niet gevallen op het gebied waar de gemeente Bladel nu voornemens is het windpark te realiseren.</p> <p>Het vergunnen van de vier windturbines op de nu beoogde locatie in strijd met het geldende provinciale planologische beleid.</p> | <p>Het provinciale ruimtelijke beleid ten aanzien van windturbines gaat uit van plaatsing in landschappen die daar wat betreft schaal en maat geschikt voor zijn. Dit betekent bijvoorbeeld in de open zeeleigebieden of jonge ontginningsgebieden. Ook grote infrastructurele lijnen zijn voorstelbaar. Gezien de forse transitieopgave en gezien de (geringe) plaatsingsmogelijkheden in de nabije omgeving is de gemeente Bladel van mening dat een lijnopstelling op de nu voorziene locatie, naast een rijksweg, aanvaardbaar is. Uit overleg blijkt dat de provincie instemt met plaatsing van windturbines in het NNB, mits voldaan wordt aan de daarvoor geldende regels. Dit blijkt ook uit de zienswijze van de provincie (zie beantwoording zienswijze 9).</p> <p>De structuurvisie is uitgewerkt in de Interim Verordening ruimte (IOV) en inmiddels ook in concept Omgevingsverordening (cOV). Hierin heeft de provincie regels opgesteld voor windenergie. De provincie Noord-Brabant beschouwt de realisatie van windturbines als een groot openbaar belang. In de toelichting op artikel 3.38 IOV en artikel 5.52 cOV stelt de provincie Noord-Brabant:</p> <p>➤ “De opgave om te voorzien in voldoende duurzame energie beschouwen wij als een zwaarwegend maatschappelijk belang.”. Zo zijn er verschillende regels, afhankelijk van het soort gebied, waaronder:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Windenergie in de Groenblauwe mantel: artikel 3.32 IOV (relevant voor Windpark de Pals)</li> <li>• Windenergie in Landelijk gebied: artikel 3.37 IOV</li> <li>• Windenergie in NatuurNetwerk Brabant, artikel 3.38 IOV</li> </ul> <p>In de Ruimtelijke Onderbouwing en de daarbij behorende Bijlage 3 Compensatie en Natuurversterking wordt gemotiveerd op welke wijze aan de regels wordt voldaan.</p> <p>In het document Bijlage 14 Nee, tenzij toets bij de Ruimtelijke Onderbouwing wordt onderbouwd dat het initiatief voor windpark De Pals voldoet aan de voorwaarden opgenomen in de bedoelde artikelen.</p> |  |
|--|---|--|--|

|    |  |   |    |
|----|--|---|----|
| 44 | <p>In de rechtspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak is geoordeeld dat ook activiteiten buiten het NNB effecten kan hebben op de beschermde waarden in het gebied en dan via de band van de ruimtelijke ordening met die effecten rekening dient te worden gehouden, zie uitspraak van 21-9-2016, ECLI:NL:RVS2016:2508.</p>  | <p>De compensatie-eisen uit de provinciale verordening(en) zorgen ervoor dat voldoende rekening wordt gehouden met de effecten van windturbines op NNB. Deze eisen zijn beschreven in het <i>Memo Compensatie-opgave</i> (bijlage 3 bij de oorspronkelijke vergunningaanvraag). Deze memo is naar aanleiding van:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- nader overleg met de provincie</li> <li>- de zienswijzen</li> <li>- de uitspraak van de ABRvS van 20 oktober 2021</li> </ul> <p>nader aangevuld en uitgebreid. De aangevulde memo is opgenomen als bijlage 3 Compensatie en Natuurversterking bij de ruimtelijke onderbouwing. De initiatiefnemers hebben via overeenkomsten met de betrokken grondeigenaren en met de gemeente Bladel veiliggesteld dat de compensatie op basis van worst case-scenario zal worden gerealiseerd, ook in het geval het worst case-scenario bij realisatie niet van toepassing is.</p>  |    |
| 47 | <p>Een wijziging van de begrenzing vanwege niet ecologische redenen is op grond van de Verordening ruimte naar het oordeel van reclamant niet mogelijk.</p> <p>Als een aanpassing van de begrenzing van de Groenblauwe mantel wordt doorgevoerd, dan betekent dit nog steeds dat uit oogpunt van een goede ruimtelijke ordening beoordeeld dient te worden welke effecten de windturbines hebben op het nabijgelegen NNB en meer in het bijzonder de kwaliteiten van dit gebied. De compensatie van het NNB dient te voorzien in 'nieuw' NNB inclusief borging. Bovendien kan pas tot aantasting van het NNB worden overgegaan op het moment dat het nieuwe deel NNB ook feitelijk als zodanig functioneert.</p> | <p>Toepassing van de eisen die aan de compensatie worden gesteld betekent dat prioriteit wordt gegeven aan het realiseren van reeds aangevozen NNB, die nog niet is gerealiseerd. Reden hiervoor is dat het NNB in Noord-Brabant is overgedimensioneerd, terwijl grote delen nog niet feitelijk als zodanig functioneren. Daarnaast is een oppervlakte van 12,4 ha nieuw NNB (situatie 2018) opgenomen als compensatiegronden. In het compensatieplan wordt de uit te voeren compensatie (worst case) uitgewerkt en geborgd. De gemeente zal zo spoedig mogelijk de betreffende grond, die nu nog agrarisch in gebruik zijn, opnemen in een herziening van het bestemmingsplan Buitengebied, zodat de functie Natuur kan worden vastgelegd. De initiatiefnemer heeft de beschikking over de compensatiegronden reeds veiliggesteld. In overleg zal de gemeente de gronden inrichten met de gelden die beschikbaar komen uit het fonds inrichting landschappelijke kwaliteit, dat beschikbaar komt als gevolg van windpark de Pals. In de meerjarenbegroting van de gemeente is dit geborgd. Deze ontwikkeling dient verder als aanjager van de verdere gebiedsontwikkeling van de omgeving ten zuiden van het</p> | ja |

|    |   |   |  |
|----|---|---|--|
|    |   | <p>Kroonven in zowel Bladel als Reusel-De Mierden. Streven is om alle landbouwgronden in deze enclave om te vormen naar natuur c.q. extensieve landbouw en daarmee de effecten van intensieve teelten, verkeersaantrekkende werking, vermesting en geluid verregaand te verminderen. In combinatie daarmee worden de natuurwaarden sterk verbeterd en komen er meer mogelijkheden voor extensieve recreatie. De Ruimtelijke Onderbouwing is aangepast om de koppeling met de provinciale verordening te verduidelijken.</p>   |  |
| 51 | <p><u>Locatiekeuze:</u> Onduidelijk is in hoeverre dit windpark qua omvang als qua locatie noodzakelijk is voor en effectief bijdraagt aan de invulling van de gemeentelijke doelstelling. Er bestaan geen concrete toetsingskaders zoals door de commissie voor de milieueffectrapportage is geadviseerd.<br/>De locatiekeuze is onvoldoende onderbouwd.</p> | <p>De gemeente Bladel is onderdeel van het regionaal samenwerkingsverband van RES Metropool Regio Eindhoven, waarin plannen per regio staan uitgewerkt. De regio MRE heeft de RES 1.0 gepubliceerd in oktober 2021 waarin mogelijkheden worden beschreven om het einddoel; in 2050 klimaatneutraal te zijn, haalbaar te maken. Hierin is het uitgewerkt om 2 TWh bij te dragen aan de landelijke doelstelling van 35 TWh in 2030. Gegeven het feit dat WP De Pals reeds vergund was ten tijde van opstellen van de RES is de productie van dit park meegenomen als autonome ontwikkeling en maakt daarmee dus onderdeel uit van het regionale bod van 2 TWh.</p> <p>In de RES 1.0 worden naast de toekomst visie met leidende principes ook afwegingskaders en zoekgebieden tot 2030 geïdentificeerd. Hierbij wordt rekening gehouden om optimaal gebruik te maken van beschikbare ruimte en om de ruimtelijke kwaliteit van de regio te behouden. Verder is het uitgangspunt van 50% lokaal eigendom in een model opgenomen.</p> <p>Ter ondersteuning van de RES MRE is een planMER opgesteld. Dit onderzoek beschrijft de milieueffecten van grootschalige duurzame energie opwek (zonne- en windparken) in vooraf bepaalde zoekgebieden binnen de metropoolregio Eindhoven (MRE). Uit het onderzoek is gebleken dat er in Bladel, op basis van wettelijke belemmeringen, zeer weinig potentiële locaties voor windenergie. De onderhavige locaties is "een van de voor de hand liggende mogelijkheden vanwege de ligging</p> |  |

|    |   |   |  |
|----|---|---|--|
|    |   | nabij infrastructuur en de afstand tot woonfuncties. Een logische conclusie is dat een verdergaand onderzoek daarin geen wezenlijke veranderingen brengt. Bovendien kan opschaling van dit initiatief ook na vergunningverlening nader onderzocht worden. Hiertoe zijn de aanvragers ook bereid, zoals eerder desgevraagd aan grondeigenaren in de omgeving is aangegeven. Gezien de voortijdige inspanningen van aanvrager sinds 2016 in dit project en het onlangs meer concreet uitgewerkt plan van aanpak van de Kempengemeenten rechtvaardigt dat nu een besluit over dit project wordt genomen.   |  |
| 53 | <u>Geluid:</u> Reclamant vreest voor extra geluidsoverlast en daardoor een vermindering van de aantrekkelijkheid van haar park voor recreanten. Het windpark dient te voldoen aan de norm van ten hoogste 47 dB Lden en 41 dB Lden op de gevel van gevoelige gebouwen en de grens van gevoelige terreinen. Een recreatieterrein komt weliswaar geen bescherming toe, maar uit oogpunt van een goede ruimtelijke ordening had onderzoek uitgevoerd moeten worden naar de milieugevolgen voor het park. | In paragraaf 3.3 van het akoestisch onderzoek (bijlage 1A bij MER) is in het kader van goede ruimtelijke ordening inzichtelijk gemaakt in hoeverre de recreatieparken Achterste Hoef en Vennenbos te maken krijgen met geluidsimmissie van windturbines. Er is sprake van een geluidbelasting die ver onder de door inbrenger aangegeven normen ligt waardoor er een goede ruimtelijke ordening is.   |  |
| 57 | <u>Bouwen:</u> Het aspect bouwen is nauwelijks getoetst aan het Bouwbesluit, de bouwverordening, redelijke eisen van welstand en het geldende planologische regiem. Er is nog geen keuze gemaakt voor het type windturbine. De suggestie wordt gewekt dat er wel getoetst is. Het voorschrift dat 3 weken vooraf aan de werkzaamheden nog bescheiden kunnen worden ingediend is in strijd met de wet. Vooralsnog deelt reclamant het standpunt dan desalniettemin vergunningverlening mogelijk is.    | Eerder is al aangegeven dat de vergunningverlening gecoördineerd verloopt en de aanvragen in fases (clusters) worden ingediend. De bouw-aanvraag is getoetst voor zover dat in deze fase (ruimtelijke ordening en bouwen 1 <sup>e</sup> fase) mogelijk is. De overige onderdelen worden later getoetst. Het voorschrift dat 3 weken voor aanvang werkzaamheden bepaalde bescheiden moeten worden ingediend is gebruikelijk bij vergunningaanvragen die een bandbreedte bevatten. In paragraaf 6.2.8 van de Ruimtelijke onderbouwing verzoekt aanvrager het college van burgemeesters en wethouders conform artikel 4.7 van het Besluit omgevingsrecht (Bor) en artikel 2.7 van de Ministeriële regeling omgevingsrecht (Mor) in de vergunning te bepalen dat gedetailleerde gegevens en bescheiden van het te realiseren type windturbine, funderingen en kraanplaatsen uiterlijk drie weken voor aanvang van de bouw worden verstrekt. Gelet op het feit dat bij indiening van de aanvraag het turbine-type nog niet bekend was worden grondonderzoek, fundatieadvies en |  |

|    |  |   |    |
|----|--|---|----|
|    |  | fundatieontwerp pas voorgelegd aan het college nadat de turbineselectie heeft plaatsgevonden en vallen deze eveneens onder uitgestelde gegevens. Het plan is getoetst aan de welstandsnota en positief beoordeeld in de welstandscommissie. Het advies maakt onderdeel uit van het besluit.   |    |
| 60 | <u>Milieu:</u> Het advies van de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant van 3 december 2018 is een te summiere beoordeling van de milieueffecten van een ingrijpend voornemen, zoals dit windpark.   | Op basis van jurisprudentie is duidelijk dat toetsing aan het Activiteitenbesluit niet meer mogelijk is. De Omgevingsdienst Zuid-Oost Brabant heeft het initiatief Windpark de Pals opnieuw getoetst aan de gangbare eisen, inzichten en ervaringen in relatie tot de plaatselijke situatie in Bladel en op basis hiervan advies gegeven aan de gemeente. Uit het advies blijkt dat alle aspecten van het windpark goed in beeld zijn gebracht en dat voldaan kan worden aan de door de gemeente normen voor een goed woon- en leefklimaat en een goede ruimtelijke ordening. De normen voor geluid, slagschaduw en veiligheid worden aan de vergunning verbonden. Dit is een voorgeschreven werkwijze die voortvloeit uit de jurisprudentie. Het klopt dat niet de laatste versie van het advies van de ODZOB is toegevoegd aan de ontwerpomgevingsvergunning. Als ambtshalve aanvulling wordt de juiste versie van dit document aan het besluit toegevoegd. Het advies is gebaseerd op andere uitgangspunten, maar vanwege de verbeterde technische mogelijkheden en het toepassen van een strengere geluidnorm zullen de effecten voor de omgeving ten opzichte van de eerdere (ontwerp)omgevingsvergunning minder zijn. | ja |
| 63 | <u>Uitvoeren van een werk:</u> Het besluit is niet zorgvuldig voorbereid omdat er nog geen archeologisch onderzoek is uitgevoerd. Hierdoor is het niet zeker dat een vergunning kan worden verleend voor het uitvoeren van de benodigde werkzaamheden. | Voor de gronden met 'Waarde - Archeologie – 4' en 'Waarde - Archeologie – 6', geldt een aanlegvergunningplicht ex. artikel 2.2 lid 1 onder de Wabo. Uit aanvullende onderzoeken blijkt dat hier mogelijk nog archeologische resten aanwezig zijn.<br>In de vergunning zijn voorschriften opgenomen waarmee zeker is gesteld dat de bouw en aanleg werkzaamheden niet van start kunnen zonder dat uit aanvullend onderzoek blijkt dat er geen ontoelaatbare verstoring van archeologische waarden optreedt.  | ja |

|  |                                      |   |  |
|--|--------------------------------------|---|--|
| 64   | Verzoek om de vergunning te weigeren | Op basis van alle beschikbare gegevens en de beoordeling van de zienswijze wordt een besluit genomen. |  |
| <b>Conclusie</b>   |                                      |   |  |
| <p>De zienswijze leidt op de volgende punten tot aanpassing ten opzichte van de ontwerpomgevingsvergunning:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Het document Compensatie en natuurversterking is opgenomen als Bijlage 3 bij de ruimtelijke onderbouwing ter vervanging van de oude Bijlage 3 Memo compensatie-opgave NNB.</li> <li>2. De juiste versie van het advies ODZOB wordt aan het dossier toegevoegd.</li> <li>3. Het voorschrift omtrent archeologie wordt vervangen door specifieke voorschriften.</li> <li>4. Aan de omgevingsvergunning worden voorschriften verbonden: <ol style="list-style-type: none"> <li>a. dat de gemeente bevoegd is nadere eisen te stellen aan de verlichting van uit een oogpunt van visuele hinder en versterking van de natuurwaarden, voorzover daarvoor mogelijkheden zijn binnen het besluit dat de Inspectie LT stelt op basis van de luchtverkeersveiligheid.</li> <li>b. normen voor geluid.</li> <li>c. de verplichting om de natuurcompensatie uit te voeren en in stand te houden.</li> <li>➤ d. de zekerstelling van sloop van de windturbines na afloop van het gebruik.</li> </ol> </li> <li>5. De Ruimtelijke Onderbouwing wordt op een aantal plekken aangevuld, om duidelijker te laten zien op welke wijze voldaan wordt aan het provinciale beleid, met name zoals beschreven in paragraaf 3.8 van de structuurvisie en aan de Interim Omgevingsverordening (IOV) en de concept Omgevingsverordening (COV). Een nieuwe versie van de Ruimtelijke Ordening met de titel Ruimtelijke onderbouwing 2 vervangt de oude versie.</li> </ol> |                                      |   |  |

Zienswijze 4 – Bloemen

|                                 |  |  |                           |
|---------------------------------|--|--|---------------------------|
| <b>Naam instantie/indiener:</b> | J.M.C. Bloemen, Sjef Seuntiënsstraat 3, 5528 BN Hoogeloon  |  |                           |
| <b>Namens:</b>                  | niet van toepassing  |  |                           |
| <b>Datum zienswijze:</b>        | 14 januari 2019  |  |                           |
| <b>Kenmerk:</b>                 | geen   |  |                           |
| <b>Ontvangen:</b>               | 14 januari 2018  |  |                           |
| <b>Registratienummer:</b>       | 19ik.00462   |  |                           |
| <b>Zienswijze:</b>              |  |  |                           |
| <i>Nr.</i>                      | <i>Tekst uit zienswijze</i>  | <i>Beantwoording</i>   | <i>Aanpassing ontwerp</i> |
| 1                               | Na uitvoerig info en overleg actie genomen om middels deze brief met klem dit <u>tegen</u> te gaan. Deze turbines maken dag én nacht lawaai waarvan ik vermoed dat mensen hier niet van op de hoogte zijn. Zijn ze inmiddels geplaatst, dan is er geen weg terug.  | <p>Windturbines produceren geluid, dat meestal wordt omschreven als suizend of zoevend. Er is veel onderzoek gedaan naar windturbinegeluid en de effecten van blootstelling aan dit geluid.</p> <p>Informatie met betrekking tot geluid van windturbines is terug te lezen in het ProjectMER Windpark de Pals en de Ruimtelijke onderbouwing Windpark de Pals. Tevens is een inloopavond (17 december 2018) georganiseerd waar eenieder met vragen over het initiatief (waaronder geluidsproductie van windturbines) terecht kon. De windmolens blijven gedurende 25 jaren op de locatie staan, waarna ze verwijderd worden.</p> |                           |
| 2                               | <p>Zelf ben ik absoluut voor groen en milieu. Dit is positief, maar het kan ook op andere manieren de CO<sub>2</sub> uitstoot te laten verminderen.</p> <p>In deze korte tijd dat ik hier in Hoogeloon woon lees ik elke week: “bomen kappen en gebouwen plaatsen”. Als de natuur (gééft juist zuurstof en neemt stikstof op) behouden blijft dan is er al een behoorlijke winst te behalen.</p> | <p>Wanneer windturbines elektriciteit produceren wordt op dat moment minder ‘grijze’ stroom door kolen- en gascentrales geproduceerd, met bijbehorende vermindering van CO<sub>2</sub>-, fijnstof en emissies van verzurende stoffen.</p> <p>Op basis van de verwachte jaarproductie van Windpark de Pals wordt per jaar tussen de ca. 31.000 en 34.800 ton CO<sub>2</sub>-uitstoot vermeden.</p>  |                           |



|   |  |  |  |
|---|--|--|--|
|   |  | Uit diverse onderzoeken is bovendien gebleken dat windenergie nodig is om de energiedoelstelling te halen, ook als er geen gebouwen worden toegevoegd. |  |
| <b>Conclusie</b>  |  |  |  |
| De zienswijze leidt niet tot aanpassing ten opzichte van de ontwerpomgevingsvergunning. |  |  |  |
|   |  |  |  |

Zienswijze 5 – Duis

| <b>Naam instantie/indiener:</b> | J. en D. Duis, Bredasebaan 39, 5531 NC Bladel  |   |                           |
|---------------------------------|--|---|---------------------------|
| <b>Namens:</b>                  | niet van toepassing  |   |                           |
| <b>Datum zienswijze:</b>        | 10 januari 2019  |   |                           |
| <b>Kenmerk:</b>                 | geen   |   |                           |
| <b>Ontvangen:</b>               | 11 januari 2019  |   |                           |
| <b>Registratienummer:</b>       | 19ik.00307   |   |                           |
| <b>Zienswijze:</b>              |  |   |                           |
| <i>Nr.</i>                      | <i>Tekst uit zienswijze</i>  | <i>Beantwoording</i>  | <i>Aanpassing ontwerp</i> |
| 1                               | Langs deze weg wil ik bezwaar maken tegen de bouw en het gebruik van het windturbinepark aan de Pals te Hapert. Het unieke uitzicht wordt door de bouw van het windturbinepark vreselijk verstoord. De reusachtige windmolens kun je gewoonweg niet ontzien in het open landschap. Dit vind ik erg jammer en hinderlijk. Ik weet dat jullie in de voorbereiding veel onderzoek gedaan hebben m.b.t. overlast e.d. en dat alles binnen de normen blijft. De overlast wordt door jullie zelfs aangegeven als zeer beperkt, maar toch vind ik de horizonvervuiling een heel zwaar punt. | <p>Paragraaf 4.6 van de Ruimtelijke onderbouwing Windpark de Pals besteedt aandacht aan deze elementen. Aan deze onderbouwing liggen bovendien verschillende rapporten ten grondslag:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Bijlage 1. – ProjectMER Windpark de Pals.</li> <li>- Bijlage 1D – <i>Landschappelijke beoordeling</i> bij het ProjectMER Windpark de Pals.</li> <li>- Bijlage 1E – <i>Visualisaties</i> bij het ProjectMER Windpark de Pals.</li> </ul> <p>De Ruimtelijke onderbouwing voldoet daarmee aan de in IOV c.q. cOV opgenomen zorgplicht die in het kader van ruimtelijke kwaliteit wordt gesteld.</p> <p>In overleg met reclamant zal de aanvrager en andere omwonenden nagaan op welke wijze tegemoet kan worden gekomen aan mogelijke visuele hinder. In de situatie van reclamant is daarvan zeker sprake. Verder is aanvrager bereid een financiële tegemoetkoming te bespreken met alle omwonenden binnen een straal van 1,55km van de windmolens, zoals ook beschreven in</p> | ja                        |

|  |  |  |  |
|--|--|--|--|
|  |  | de nieuwe bijlage 10 bij de ruimtelijke onderbouwing (maatschappelijke meerwaarde).  |  |
| 2  | Hierdoor zal ook de waarde van onze woning dalen, wat natuurlijk ook ongewenst is. | <p>Waardevermindering kan zich voordoen wanneer sprake is van een vermindering van het woon- en leefgenot, of wanneer nieuwe planologische beperkingen worden gesteld aan het gebruik of de bouwmogelijkheden van het onroerend goed. Als de ontwikkeling doorgang vindt kan een verzoek om planschade worden ingediend.</p> <p>Voor het bepalen van de vraag of voor individuele gevallen sprake is van planschade, en (zo ja) hoe groot de omvang van deze schade is, kent de Wet ruimtelijke ordening (Wro) een aparte procedure. In deze procedure zal een onafhankelijk deskundige, binnen de wettelijke regels, bepalen of er en zo ja, hoe hoog de schade is.</p> <p>Op voorhand is er geen aanleiding om aan te nemen dat de omvang aan planschade de uitvoerbaarheid van het project in de weg zou staan.</p> |  |
| <b>Conclusie</b>   |  |  |  |
| In de geactualiseerde Ruimtelijke Onderbouwing is meer uitleg gegeven over de maatschappelijke meerwaarde, inclusief een financiële tegemoetkoming voor omwonenden binnen een straal van 1,55 km van de windturbines (bijlage 10). |  |  |  |
|  |  |  |  |

Zienswijze 6 – KNHS regioconsulent Zuid-Oost Brabant

|                                 |  |   |                           |
|---------------------------------|--|---|---------------------------|
| <b>Naam instantie/indiener:</b> | J. Castelijns, Het Kaar 20, 5527 GS Hapert   |   |                           |
| <b>Namens:</b>                  | KNHS regioconsulent Zuid Oost Brabant  |   |                           |
| <b>Datum zienswijze:</b>        | 14 januari 2019  |   |                           |
| <b>Kenmerk:</b>                 | geen   |   |                           |
| <b>Ontvangen:</b>               | 17 januari 2019  |   |                           |
| <b>Registratienummer:</b>       | 19ik.00428   |   |                           |
| <b>Zienswijze:</b>              |  |   |                           |
| <i>Nr.</i>                      | <i>Tekst uit zienswijze</i>  | <i>Beantwoording</i>  | <i>Aanpassing ontwerp</i> |
| 1                               | <p>Het valt op dat de bereikbaarheid van het gebied door het plaatsen van de windmolens verandert en niet gunstig is voor de recreatieve verbinding die daar is gelegen.</p> <p>Zoals bekend is de recreatieve verbinding vanaf de Pals, richting de Bladelse bossen al jaren een punt van aandacht. Van deze smalle verbinding wordt gebruik gemaakt door wandelaars, fietsers, mountainbikers, ruiters en menners er liggen diverse route-structuren in het gebied. In het kader van het te ontwikkelen ruiter- en men-netwerk zijn we al jaren in gesprek met diverse belanghebbenden. Vorig jaar zijn we ter plaatse geweest om te bekijken hoe hier meer ruimte gemaakt kan worden hierover zijn ook gesprekken met Rijkswaterstaat gevoerd over verplaatsing van een slotje en het raster om meer ruimte te creëren. Zoals we hebben begrepen is het de bedoeling om vanuit de Pals en via de parkeerplaats langs de A67 deze windmolens te gaan onderhouden er wordt dan weer een functie toegevoegd aan het smalle pad.</p> <p>Wij vinden dat het goed is om te onderzoeken wat de indirecte gevolgen zijn voor o.a. de bovengenoemde onderwerpen en dit</p> | <p>In het kader van de maatschappelijke meerwaarde van dit project wordt gezorgd dat de recreatieve functie van het bosgebied ten noord van de windmolens, richting het Kroonven beter ingericht wordt ten dienste van de natuur. In combinatie daarmee wordt ter hoogte van de Goorloop een verbreding van de zone ten noorden van de A67 gerealiseerd. Dit in combinatie met de ontsluiting ten behoeve van de aanleg en het grootonderhoud van de windmolens.</p> <p>De kosten hiervan worden betaald uit de opbrengsten van het windpark. Zie ook de nieuwe bijlage 10 bij de ruimtelijke onderbouwing (maatschappelijke meerwaarde) voor meer toelichting. Zoals ook al met reclamant, als vertegenwoordiger van de KNHS, is besproken zal de bereikbaarheid van het gebied voor recreanten worden verbeterd. Dit via twee sporen:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Er wordt een officiële ruiter – en menroute toegevoegd aan het gebied;</li> <li>- Door de natuurcompensatie neemt het landbouwkundig gebruik van het gebied af, waardoor de paden - specifiek Postelsedijk - van betere kwaliteit zullen blijven (met name in de zaai- en oogsttijd).</li> </ul> | ja                        |

|   |  |   |  |
|---|--|---|--|
|   | <p>vast te leggen in een totale gebiedsvisie visie, waarbij de mogelijkheid voor een verbinding voor ruiters en meniers wordt meegenomen. Helaas is dit niet gedaan.</p>   | <p>Een en ander volgt uit paragraaf 5.2 van het document Compensatie en Natuurversterking (bijlage 3 bij de ruimtelijke onderbouwing).</p>  |  |
| 2   | <p>Tevens vinden we het jammer dat de recreatieve routestructuur niet is meegenomen in bij de investeringen die worden gedaan in het kader van de kwaliteitsverbetering van het landschap. Dat de kwaliteitsverbetering en natuurcompensatie elders in de gemeente plaatsvindt is niet wenselijk voor dit mooie recreatieve gebied met diverse toeristische verbindingen en bedrijven.</p> | <p>Het streven is om de kwaliteitsverbetering vanwege dit project zoveel mogelijk in de directe omgeving van de windmolens te realiseren. Anderzijds zijn de effecten in visuele zin ook groter en is het ook zeker aan de orde om elders verbeteringen door te voeren. Wij verwijzen overigens naar de reactie in onderdeel 1 van deze zienswijze.</p> |  |
| <b>Conclusie</b>  |  |   |  |
| <p>De zienswijze leidt tot aanpassing ten opzichte van de ontwerpomgevingsvergunning door het opnemen van het aangepaste document 'Compensatie en natuurverbetering' in bijlage 3 bij de ruimtelijke onderbouwing</p> |  |   |  |
|   |  |   |  |

Zienswijze 7 – Milieuvereniging Bladel

|                                 |   |  |                           |
|---------------------------------|---|--|---------------------------|
| <b>Naam instantie/indiener:</b> | F. van Bruggen, Arnold van Rodelaan 95, 5531 BS Hapert  |  |                           |
| <b>Namens:</b>                  | Milieuvereniging Bladel e.o.  |  |                           |
| <b>Datum zienswijze:</b>        | 14 januari 2019/ aanvulling foto 19-1-2019  |  |                           |
| <b>Kenmerk:</b>                 | geen  |  |                           |
| <b>Ontvangen:</b>               | 15 januari 2019 / aanvulling foto 21 januari 2019   |  |                           |
| <b>Registratienummer:</b>       | 19ik.00392 / aanvulling foto 19ik.00494   |  |                           |
| <b>Zienswijze:</b>              |   |  |                           |
| <i>Nr.</i>                      | <i>Tekst uit zienswijze</i>   | <i>Beantwoording</i>   | <i>Aanpassing ontwerp</i> |
| 1                               | Wij onderkennen de noodzaak dat er een einde moet komen aan de energie-opwekking m.b.v. fossiele brandstoffen. Wij vinden de doelstelling t.w. De Kempen Energieneutraal in 2025 dan ook een goede zaak. Het bereiken hiervan verdient onzes inziens, naast het zo minimaal mogelijk aantasten van natuur en landschap, de hoogste prioriteit.  | Naar de mening van de gemeente zijn beide belangen van alternatieve energie-opwekking zonder aantasting van de natuur in Bladel niet met elkaar te verenigen op de wijze zoals reclamant voorstaat. In een eerdere reactie over de NRD zijn door reclamant alternatieve voorstellen gedaan. Deze voorstellen blijken op basis van alleen al het wettelijke toetsingskader onhaalbaar. Met dit project en met de voorgestelde verplichte compensatie en de extra ontwikkelingen in de vorm van maatschappelijke meerwaarde wordt juist gezorgd dat de natuur in de omgeving van het windpark de Pals in lengte van jaren een enorme “boost” krijgt. Uitgangspunt is dat de windmolens maximaal 25 jaar noodzakelijk zullen zijn. Korthedshalve verwijzen wij naar de aangepaste Bijlage 3 bij de Ruimtelijke Onderbouwing (Compensatie en Natuurversterking). |                           |
| 2                               | Wij hebben overgrote bezwaren tegen de locatie van Windpark de Pals. Het landschap, de beleving daarvan en de natuur wordt ernstig aangetast. Er zijn goede alternatieven waarbij dit tot een minimum beperkt wordt.<br>Windpark de Pals is omringd met prachtige natuurgebieden t.w. Het Reuzelsbos, De Grote Cirkel, De Kroonvense Heide, De Beerze, Boswachterij Hapert met aangrenzend de Cartierheide en de Panberg. Deze prachtige natuurgebieden behoren allen | Het provinciale ruimtelijke beleid ten aanzien van windturbines gaat uit van plaatsing in landschappen die daar wat betreft schaal en maat geschikt voor zijn. Dit betekent bijvoorbeeld in de open zeekeigebeden of jonge ontginningsgebieden. Ook grote infrastructurele lijnen zijn voorstelbaar. Gezien de forse transitieopgave en gezien de (geringe) plaatsingsmogelijkheden in de nabije omgeving is de gemeente Bladel van mening dat een lijnopstelling op de  |                           |

|   |  |  |  |
|---|--|--|--|
|   | <p>tot het Natuur Netwerk Brabant. Het enige dissonante is de Rijksweg A67.</p> <p>Het vertoeven in dit gebied met zijn heerlijke natuurlijke vergezichten is uniek. Er zijn weinig plekken in Nederland waar dit nog mogelijk is. Dit wordt zeer ernstig verstoord door er a.h.w. middenin 4 tot wellicht 12 windmolens (plannen in Reusel) te plaatsen. Zie bijgaande foto. Het is niet voor niets dat de provinciale Verordening Ruimte Noord-Brabant daar expliciet heel duidelijk over is: “Windparken in Natuur Netwerk Brabant zijn uitgesloten.” Dit is niet alleen een regel, het heeft ook een bedoeling: de provincie wil dat de natuur niet verder aangetast wordt.</p> <p>Alleen bij kleinschalige ingrepen die leiden tot “een beperkte aantasting van de ecologische waarden en kenmerken is wellicht iets mogelijk. Het plaatsen van 4 windmolens is geen kleinschalige ingreep: het plaatsen van 12 windmolens is een wandaad, het getuigt van weinig respect voor natuur en landschap.</p> | <p>nu voorziene locatie, naast een rijksweg, aanvaardbaar is. De provincie hecht groot belang aan het realiseren van windenergie. Dit blijkt ook uit de zienswijze van de provincie (zie beantwoording zienswijze 9). Voor het overige verwijzen wij naar de beoordeling van onderdeel 1 van deze zienswijze.</p> <p>Van de toegezonden foto hebben wij met belangstelling kennisgenomen. De betreffende informatie is echter ook opgenomen in de stukken die horen bij de ontwerpomgevingsvergunning, specifiek het visualisatierapport.</p> <p>De plannen in de gemeente Reusel-De Mierden vallen niet onder dit project. Waar mogelijk is wel een doorkijk gegeven naar de effecten ervan.</p>  |  |
| 3 | <p><u>Er is niet gezocht naar alternatieve locaties:</u></p> <p>Er is, ondanks het voorstel van de Milieuvereniging Bladel (zie de zienswijze d.d. 16-01-2018) en ondanks het advies van Commissie voor de MER (<i>“er is een globaal inzicht nodig in de ruimte die binnen de gemeente beschikbaar is voor windturbines en in de voor- en nadelen die alternatieve vestigingsplaatsen hebben”</i>), niet gezocht naar alternatieve locaties.</p> <p>2.1 De Milieuvereniging Bladel heeft d.d. 16-01-2018 bij haar zienswijze een aantal mogelijke alternatieve locaties aangegeven; voornamelijk bij bedrijfsterreinen en sportcomplexen. Het voorstel werd door het College van de tafel geveegd. (“alleen lijnopstellingen werden toegestaan” was het argument, via de pers). Navraag door ons bij de Provincie leidde toen tot het volgende antwoord: <i>“In antwoord op uw vraag het volgende. Ons</i></p>  | <p>Indien een bestemmingsplanwijzigingsprocedure gevolgd wordt, dient een PlanMER opgesteld te worden.</p> <p>Een planMER richt zich op het inzichtelijk maken van het beleidskader en de in het verleden genomen beslissingen op provinciaal, regionaal en gemeentelijk niveau. In een planMER worden alternatieve windenergielocaties binnen een gemeente onderzocht.</p> <p>De realisatie van windpark de Pals wordt mogelijk gemaakt met behulp van een omgevingsvergunning voor afwijken van het bestemmingsplan ex. artikel 2.1 lid 1 onder c.</p> <p>Als een procedure voor het afwijken van het bestemmingsplan gevolgd wordt hoeft alléén een ProjectMER opgesteld te worden. Het projectMER is immers slechts de onderbouwing van een concrete vergunningaanvraag.</p> |  |

|   |  |  |
|---|--|--|
| <p><i>ruimtelijke beleid (structuurvisie ro en Verordening ruimte) gaat uit van geclusterde opstellingen van windturbines, dus geeft geen voorkeur voor lijnen, ruiten, driehoeken of anderszins. Afhankelijk van het type landschap, aanwezigheid van grote infrastructuurlijke lijnen e.d. kan het zijn – op ruimtelijke gronden – dat een lijnopstelling of juist een carré beter bij het landschap aansluit. Wij sturen hier in principe niet op.”</i></p> <p>Binnen de vliegfunnel van Luchthaven Eindhoven geldt een bouwhoogtebeperking oplopend van 0 tot 174,5 meter boven NAP. Er is in deze zaak uitgegaan van turbines met een tiphoogte van 200 meter. Dan weet je zeker dat de mogelijkheden in onze gemeente en regio zeer beperkt zijn. Momenteel is de gangbare tiphoogte van windmolens 160 a 175 meter. En dan is “het kan niet” nog niet zo’n voldongen feit. Met dit soort windturbines zijn er goede alternatieve mogelijkheden om vele windmolens met een hoogte van bv. 170 meter onder de aanvliegfunnel te plaatsen (bv. het Kempisch Bedrijven Park). Als het niet kan zoals het moet, dan moet het maar zoals het kan. Denk wel: op een strook van 1,2km x 2,7 km kan je 30 windmolens plaatsen (in theorie). En dat is dan 30 x 3MW = 90MW fossielvrije energie.</p> <p>Over het door de commissie MER nodig geachte globale inzicht m.b.t. de binnen de gemeente beschikbare ruimte voor windturbines en over de voor- en nadelen van alternatieve locaties wordt in het MER geen informatie verstrekt.</p> | <p>Op grond van artikel 2.12, eerste lid, onder a, sub 3 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) moet het besluit tot afwijken van het bestemmingsplan een goede ruimtelijke onderbouwing bevatten.</p> <p>Mede naar aanleiding van de zienswijzen en het advies van de commissie voor de m.e.r. op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau is in het MER aandacht besteed aan de mogelijkheden tot opwekking van windenergie op andere locaties binnen de gemeente. Conclusie daarvan was dat het aantal andere mogelijke locaties dermate gering is dat de gemeentelijke duurzaamheidsdoelstelling niet gehaald kan worden <i>zonder</i> windpark de Pals. Dit wordt ook onderschreven in het Haalbaarheidsonderzoek grootschalige wind- en zonne-energie de Kempen, Pondera Consult, 16 oktober 2018. Daarnaast is in Bijlage 14 Nee, tenzij toets bij de Ruimtelijke Ordening, een nadere beoordeling van alternatieven opgenomen waaruit blijkt dat er geen reële alternatieven voor dit project zijn.</p> <p>Paragraaf 5.2 van het ProjectMER Windpark de Pals besteedt aandacht aan de belangrijkste ruimtelijke belemmeringen binnen de gemeente Bladel. Een beschrijving van effecten op leefbaarheid (afstand tot woningen), landschap (koppeling grootschalige infrastructuur) en natuur (afstand bosrand) vindt plaats, evenals de ligging ten opzichte van de CTR (controlled traffic region) van Eindhoven Airport.</p> <p>De bouwhoogtebeperking is niet de enige ruimtelijke belemmering die door Eindhoven Airport wordt opgeworpen: ligging binnen de CTR (controlled traffic region) leidt ook tot dermate strenge eisen t.a.v. radarverstoring dat plaatsing van windturbines onwaarschijnlijk is. Zoals aangegeven in het projectMER (paragraaf 5.2) is de duurzame-energie-opgave van de gemeente Bladel zo groot dat op voorhand duidelijk is dat de locatie van WP de Pals in elk geval onderdeel zal uitmaken van het windenergiebeleid van de gemeente.</p> |  |
|---|--|--|



|   |   |   |  |
|---|---|---|--|
|   |   | <p>De aangegeven alternatieven geven geen blijk van realisme ten aanzien van de werkelijke mogelijkheden en de problemen en eisen waar initiatiefnemers en gemeenten voor worden gesteld bij de voorbereiding en de beoordeling van concrete verzoeken.</p> <p>De door de commissie gewenste globale informatie is opgenomen in paragraaf 5.2 van het projectMER.</p>   |  |
| 4 | <p>De locatie de Pals is in onze regio qua visuele aspecten wellicht de meest ongunstige plek voor windturbines. In onze regio is nergens een plek te vinden die binnen een straal van nog geen 5km zoveel natuurgebieden omvat; niet alleen in Nederland ook over de grens (Luykgestels Heide, Grootbos, Bladelse Heide). Dan is het onverantwoord om op de locatie De Pals een windpark van 4 windmolens te situeren. En helemaal onverantwoord wanneer er niet naar alternatieve locaties in onze gemeente is gezocht.</p> | Zie beantwoording bij punt 3 en punt 6 van deze zienswijze.   |  |
| 5 | <p>De 4 windturbines tasten ook in ernstige mate de belevingswaarden van natuurliefhebbers, recreanten en toeristen.</p> <p>Al de eerder genoemde natuurgebieden, waaronder de zeer geliefde Cartierheide, en met grote aantallen wandel-, mb- en ruiterroutes, liggen binnen een straal van 5km vanaf de beoogde locatie De Pals!</p>  | Zie beantwoording bij punt 6 van deze zienswijze.   |  |
| 6 | <p>Het feit dat er geen juridisch kader is voor het onderdeel Landschap mag geen reden zijn om het Windpark de Pals, ondanks grote nadelen voor landschap en samenleving, toch te realiseren.</p> <p>De nadelen voor het landschap en de belevingswaarden van natuurliefhebbers, recreanten en toeristen zijn evident. De 4 windturbines hebben een zeer negatieve invloed op de beleving. Zij hebben ook een aantoonbaar groot negatief effect op</p>  | <p>Windturbines hebben een impact op het landschap. Deze impact wordt veelal als negatief ervaren. Vaak spreekt men van het verlies van uitzicht of visuele overlast.</p> <p>Echter, de wijze waarop windturbines worden geplaatst, bijvoorbeeld ten opzichte van infrastructuur of ten opzichte van elkaar, kan bijdragen aan de leesbaarheid van een opstelling. Het gaat in dat kader niet zo zeer om landschappelijke inpassing, maar om het landschappelijke beeld dat ontstaat.</p> |  |

|  |   |  |  |
|--|---|--|--|
|  | <p>de openheid zowel lokaal als regionaal. Zij dienen tevens voorzien te worden van verlichting. Er is ook nog sprake van visuele interferentie. Met zo'n scala aan nadelen voor het landschap en samenleving is een windpark op De Pals op geen enkele wijze te verantwoorden. Ook niet in het kader van De Kempen Energie-neutraal.</p> | <p>Hoewel er geen landelijke wet- of regelgeving over landschap is, is dit in het MER wel kwalitatief beoordeeld aan de hand van enkele landschaps- en ruimtelijke kwaliteit-specifieke criteria.</p> <p>In relatie tot luchtvaartveiligheid dienen windturbines te worden voorzien van obstakelverlichting. Deze verlichting kan vooral tijdens de nachtluchten dominant overkomen en daarmee een rustig landschapsbeeld verstoren. De mate waarin en de manier waarop obstakelverlichting dient te worden toegepast is sterk afhankelijk van de geldende wet- en regelgeving. Hoewel op voorhand nog niet vaststaat welk type obstakelverlichting wordt toegepast, is in het MER toch een beoordeling gegeven voor het te verwachten effect van de obstakelverlichting.</p> <p>Daarbij moet worden opgemerkt dat het hier een belangenafweging betreft tussen de landschappelijke kwaliteit enerzijds en de noodzaak tot het omschakelen naar een duurzame energievoorziening anderzijds. Helder is dat alleen een stapeling van maatregelen er voor kan zorgen dat voldoende alternatieven beschikbaar komen voor het huidige verbruik van energie. De huidige stand van zaken betekent dat uitstel van het nemen van maatregelen niet verantwoord is. In dat kader is de afspraak dat dit project als autonome ontwikkeling en gezien de lange voorbereidingsperiode in beginsel voortgezet wordt. Onderstaande gegevens bevestigen dit beeld.</p> |  |
|--|---|--|--|

|             |         | <b>Duurzame PJ</b> | <b>% van verbruik</b> |
|-------------|---------|--------------------|-----------------------|
| Bergeijk    | 1,51 PJ | 0,114              | 7,5                   |
| Bladel      | 1,97 PJ | 0,097              | 4,9                   |
| Eersel      | 2,00 PJ | 0,119              | 6,0                   |
| Oirschot    | 2,79 PJ | 0,191              | 6,9                   |
| Reusel de M | 0,94 PJ | 0,178              | 18,9                  |
| Kempen      | 9,21 PJ | 0,699              | 7,6                   |

Bron: [www.klimaatmonitor.databank.nl](http://www.klimaatmonitor.databank.nl)

|   |                |
|---|----------------|
| <b>20% besparing door alle doelgroepen</b>                            | <b>1,84 PJ</b> |
| 150 windmolens à 3 MW   | 4,21 PJ        |
| 135.000 zonnepanelen 270 Wp (+/-45 ha veldopstelling)                 | 0,12 PJ        |
| 2 geothermie installaties 15 miljoen m <sup>3</sup> aardgasvervanging | 0,95 PJ        |
| 30 biomassakachels 0,5 MW bij 4500 vollasturen per jaar               | 0,24 PJ        |
| 20 Biogasininstallaties 1,0 MWe (+1,0 MWt)                            | 1,15 PJ        |
|   | <b>8,51 PJ</b> |
| Reeds duurzaam geproduceerd   | 0,70 PJ        |
| Totaal verbruik   | 9,21 PJ        |

|   |                |
|---|----------------|
| <b>20% besparing door alle doelgroepen</b>                | <b>1,84 PJ</b> |
| 120 windmolens 3 MW                                       | 3,37 PJ        |
| 1.098.000 zonnepanelen 270 Wp (+/- 366 ha veldopstelling) | 0,96 PJ        |

|   |                |
|---|----------------|
| 2 geothermie installaties 15 miljoen m <sup>3</sup> aardgasvervanging | 0,95 PJ        |
| 30 Biomassakachels 0,5 MW bij 4500 vollasturen per jaar               | 0,24 PJ        |
| 20 Biogasininstallaties 1,0 MWe (+1,0 MWt)                            | 1,15 PJ        |
|   | <b>8,51 PJ</b> |
| Reeds duurzaam geproduceerd   | 0,70 PJ        |
| Totaal verbruik   | 9,21 PJ        |

|   |  |  |  |
|---|--|--|--|
|   |  | Ter info: Petajoule (PJ) is een eenheid voor energie. 1 PJ is gelijk aan 1.000 terajoule (TJ), vergelijkbaar met het jaarlijks energieverbruik van circa 100.000 huizen. |  |
| <b>Conclusie</b>  |  |  |  |
| De zienswijze leidt niet tot aanpassing ten opzichte van de ontwerpomgevingsvergunning. |  |  |  |
|   |  |  |  |

Zienswijze 8 – Ministerie van Defensie (ingetrokken)

|                                 |  |   |                           |
|---------------------------------|--|---|---------------------------|
| <b>Naam instantie/indiener:</b> | <b>S.J. Adriaansen</b> , Omgevingsmanager Rijksvastgoed, Postbus 20701, 2500 ES Den Haag   |   |                           |
| <b>Namens:</b>                  | Ministerie van Defensie  |   |                           |
| <b>Datum zienswijze:</b>        | 17 januari 2019  |   |                           |
| <b>Kenmerk:</b>                 | geen   |   |                           |
| <b>Ontvangen:</b>               | 17 januari 2019  |   |                           |
| <b>Registratienummer:</b>       | 19ik.00442   |   |                           |
| <b>Zienswijze:</b>              |  |   |                           |
| <i>Nr.</i>                      | <i>Tekst uit zienswijze</i>  | <i>Beantwoording</i>  | <i>Aanpassing ontwerp</i> |
| 1                               | <p>Momenteel ligt de ontwerp omgevingsvergunning ter inzage voor het tijdelijk realiseren van vier windturbines langs de A67 te Bladel. Ik reageer namens het ministerie van Defensie.</p> <p>Het plangebied is gelegen buiten het obstakelbeheergebied van de luchthaven Eindhoven, maar is wel gelegen binnen het radarverstoringgebied van 2 militaire radars (Volkel en Herwijnen). De initiatiefnemer van dit windpark heeft door TNO een radarverstoringsonderzoek uit laten voeren. Op basis van dit onderzoek kan worden geconcludeerd dat de verstoring van deze windturbines op beide radars binnen de gestelde normen valt. Echter, het ministerie van Defensie heeft nog geen advies (met voorwaarden) uitgegeven zoals bepaald in artikel 2.5 en 2.6 van de Regeling algemene regels ruimtelijke ordening.</p> <p>Ik wil u verzoeken om een voorwaarde bij de omgevingsvergunning op te nemen, waarmee de windturbines pas opgericht kunnen worden nadat een positief advies vanuit het ministerie van Defensie is afgegeven. Dan wel om de omgevingsvergunning pas te verlenen, als vanuit het ministerie van Defensie een positief advies is afgegeven.</p> | <p>De verklaring van geen bezwaar van het Ministerie van Defensie is verleend op 12 februari 2019. Hierin staat dat het ministerie van Defensie geen bezwaar heeft tegen realisatie van het windmolenpark met dien verstande dat een halfjaar voor aanvang van de bouw dit gemeld wordt aan de luchtverkeersleiding van het Commando Luchtstrijdkrachten.</p> <p>De verklaring van geen bezwaar wordt aan Bijlage 2 bij de Ruimtelijke Onderbouwing toegevoegd.</p> | ja                        |

|   |   |  |  |
|---|---|--|--|
| 2   | Tenslotte wil ik u attenderen op de nabijgelegen militaire vliegbasis Kleine-Brogel in Peer (België). Wellicht is in dit geval afstemming met het Belgische ministerie van Defensie noodzakelijk. | Met de contactpersoon van het vliegveld is in het kader van de NRD contact geweest. Daaruit is gebleken dat onderhavig project buiten de reikwijdte van het vliegveld valt. Afspraak is om het vliegveld op de hoogte te houden. |  |
| <b>Conclusie</b>  |   |  |  |
| De zienswijze leidt tot aanpassing ten opzichte van de ontwerpomgevingsvergunning door toevoeging van de verklaring van geen bezwaar van het ministerie van Defensie aan Bijlage 2 bij de Ruimtelijke Onderbouwing. |   |  |  |
| Samen met de verklaring van geen bezwaar heeft dhr. Adriaansen per mail van 14 februari 2019 aangegeven de zienswijze op het aspect radarhinder-toetsing in te trekken.   |   |  |  |
|   |   |  |  |

Zienswijze 9 – Provincie Noord-Brabant

| <b>Naam instantie/indiener:</b> | Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant   |  |                           |
|---------------------------------|---|--|---------------------------|
| <b>Namens:</b>                  | provincie Noord-Brabant   |  |                           |
| <b>Datum zienswijze:</b>        | 16 januari 2019   |  |                           |
| <b>Kenmerk:</b>                 | C2236741/4464382  |  |                           |
| <b>Ontvangen:</b>               | 17 januari 2019   |  |                           |
| <b>Registratienummer:</b>       | 19ik.00407  |  |                           |
| <b>Zienswijze:</b>              |   |  |                           |
| <i>Nr.</i>                      | <i>Tekst uit zienswijze</i>   | <i>Beantwoording</i>   | <i>Aanpassing ontwerp</i> |
| 1                               | De ontwikkeling van Windpark De Pals draagt bij aan een van de hoofdpogaven van de provincie, zoals verwoord in de Brabantse energietransitie die opgenomen is in de recent vastgestelde Brabantse Omgevingsvisie. De ontwikkeling sluit ook aan bij de duurzaamheidsdoelstelling van zowel uw gemeente als binnen de samenwerkende vijf Kempengemeenten. In dat kader spreken wij onze waardering uit voor het feit dat uw gemeente met deze ontwikkeling het voortouw neemt in de energietransitie en de duurzaamheidsdoelstellingen. | De opmerkingen van de provincie tonen een grote samenhang. Daarom hebben wij de beoordeling van alle opmerkingen gebundeld.<br>Wij kunnen ons vinden in het standpunt van de provincie dat de ontwikkeling van Windpark de Pals bijdraagt aan een van de hoofdpogaven van de provincie, zoals verwoord in de Brabantse energietransitie.<br><br>Wij kunnen ons vinden in de uitgangspunten van de provincie over het NNB. Deze uitgangspunten hebben input gegeven voor de aanpassing van de memo over de natuurcompensatie, zie Bijlage 3 bij de Ruimtelijke Onderbouwing. In deze bijlage is tevens een Inrichtings- en beheerplan opgenomen (opgesteld door Bosgroep Zuid Nederland).<br>Er kan verwarring ontstaan door de ruimtelijke situatie: twee van de windturbinelocaties zijn gelegen <i>in</i> Natuur Netwerk Brabant. Vanwege herbegrenzing vallen de windturbines en hun overdraai <i>buiten</i> Natuur Netwerk Brabant. Nu bekend is dat in de cOV en de IOV de herbegrenzing zal worden teruggedraaid is ook daarmee in | ja                        |
| 2                               | <b>Natuur Netwerk Brabant</b><br>De projectlocatie is op grond van de Vr mede gelegen binnen het Natuur Netwerk Brabant (hierna: NNB). Wat betreft de locatie met de fysieke aantasting (0,6 ha) is dat in strijd met de Vr (artikel 5 Vr). Om de ontwikkeling mogelijk te maken zal dan ook herbegrenzing van het NNB moeten plaatsvinden. Er is tevens sprake van een overdraaicirkel van de windturbines.<br>Hoewel hierbij geen sprake is van een fysieke aantasting van het NNB én de bestemming van de gronden met deze           |  |                           |

|   |   |   |  |
|---|---|---|--|
|   | <p>procedure niet wijzigt, maken deze overdraaicirkels wel onderdeel uit het de windturbine. Op grond van de Vr zal dan ook voor zowel de fysieke aantasting als de overdraaicirkel natuurcompensatie moeten plaatsvinden. Deze natuurcompensatie ziet op zowel vernietiging van het NNB (als gevolg van herbegrenzing) als op verstoring van het NNB.</p>  | <p>de Ruimtelijke Onderbouwing rekening gehouden. In het document Nee, tenzij toets (Bijlage 14 bij de Ruimtelijke Onderbouwing) is dat nader uitgewerkt. Het aangepaste natuurcompensatiedocument geeft eenduidig de relatie tussen het voornemen Windpark de Pals en de provinciale (concept)verordening.</p>   |  |
| 3 | <p>In het algemeen merken wij op dat zowel in toelichting als de project MER als de nota natuurcompensatie nog onvoldoende ingegaan wordt op de relevante bepalingen uit de Vr die zien op het NNB. Uit de toelichting blijkt niet op grond van welke bepaling uit de Vr herbegrenzing zal plaatsvinden en dat aan de voorwaarden voor herbegrenzing wordt voldaan. Ook wordt in de stukken afwisselend aangegeven dat de planlocatie wel of niet in het NNB ligt. Wij verzoeken u het plan op deze punten aan te passen zodat er een duidelijke afweging met betrekking tot het provinciaal beleid ontstaat.</p>   | <p>De compensatie als gevolg van de geluidsbelasting is toegevoegd aan Bijlage 3 Compensatie en Natuurversterking en de totale compensatieopgave is daarin herberekend.</p> <p>De compensatie zal plaatsvinden op de percelen kadastraal bekend als K247, K411, K240, K651 en K648. De inrichting van deze percelen is beschreven in de nieuwe versie van Bijlage 3. Het document besteedt, net als de Ruimtelijke Onderbouwing uitgebreid aandacht aan de eisen zoals gesteld in de IOV en cOV.</p>  |  |
| 4 | <p><i>Aantasting</i><br/>De aantasting als gevolg van de plaatsing van de windturbines in/nabij het NNB is naar onze mening juist berekend. In de nota natuurcompensatie staat echter omschreven dat nog niet bekend is wat de geluidsproductie van de daadwerkelijk te bouwen windturbines is en dat in de vergunningaanvraag een bandbreedte in aangehouden wat betreft de afmetingen. Naar onze mening moet echter bij de berekening van de compensatie uitgegaan worden van de maximale geluidsverstoring die op grond van het besluit toegestaan is. Er zal dus uitgegaan moeten worden van het type windturbine dat de meeste geluidverstoring veroorzaakt, in combinatie met de maximale hoogte die is toegestaan. Wij verzoeken u de nota aan te vullen en een herberekening van de compensatieopgave te maken.</p> | <p>Borging van de in het document beschreven maatregelen zal gebeuren middels een voorschrift in de omgevingsvergunning. Daarnaast zal de gemeente via een voorbereidingsbesluit en/of een (ontwerp)bestemmingsplan regelen dat de gebieden waar compensatie plaatsvindt ook de juiste bestemming zullen krijgen. Zodra zicht bestaat op het onherroepelijk worden van de omgevingsvergunning voor het windpark de Pals zal de gemeente een ontwerpbestemmingsplan ter visie te leggen waarbij het ter plaatse geldende bestemmingsplan buitengebied wordt herzien, zodanig dat de (natuur- en landbouw)gronden die betrokken zijn bij het compensatieplan, al dan niet gefaseerd, om worden gevormd naar de functie die ze in het compensatieplan worden toegewezen.</p> |  |



|   |  |   |  |
|---|--|---|--|
| 5 | <p><i>Compensatie</i></p> <p>Op grond van artikel 5.7 Vr dient fysieke natuurcompensatie plaats te vinden in de nog niet gerealiseerde delen van het NNB of in nog niet gerealiseerde ecologische verbindingzones. Daarnaast dient de ruimtelijke onderbouwing/toelichting op grond van artikel 5.7 Vr een verantwoording te omvatten over wijze waarop wordt gecompenseerd, de kwaliteit en kwantiteit van de compensatie, de termijn van uitvoering, inhoud/realisatie van de voorgenomen mitigerende en compenserende maatregelen en het reguliere- en ontwikkelingsbeleid. Tot slot dient de uitvoering van de compensatie geborgd te zijn in het besluit.</p> <p>Wij merken op dat gekozen is voor fysieke compensatie op perceel kadastraal bekend als K412. Dit perceel is niet gelegen in het NNB. Als gevolg hiervan kan dit perceel niet dienen als locatie voor de verplichte natuurcompensatie en is het plan zoals dat nu voorligt in strijd met de Vr. Wij verzoeken u het plan aan te passen en daarbij voor de verplichte natuurcompensatie te kiezen voor een perceel dat in het NNB ligt en de status heeft van 'nog niet gerealiseerde NNB'. Dit perceel dient dan vervolgens onderdeel van de omgevingsvergunning te zijn.</p> | <p>In de Ruimtelijke Onderbouwing zal meer in detail worden beschreven op welke wijze voldaan wordt aan de voorwaarden zoals gesteld in provinciale verordeningen.</p> <p>Wat betreft financiële zekerheid: afspraken hieromtrent zijn opgenomen in de anterieure overeenkomst tussen initiatiefnemers en het bevoegd gezag. Deze is als extra bijlage toegevoegd aan de ruimtelijke onderbouwing. Wat betreft het voormalige artikel 6.18 Vr lid 4 onder b en c (thans 3.37 IOV): als het gaat om financiële zekerheid voor het verwijderen van de windturbines en het in originele staat terugbrengen van de locatie kan gesteld worden dat de schrootwaarde van de windturbines ruim opweegt tegen de verwijderingskosten. De Exploitant zal vanaf de start van het 22e jaar vanaf de datum van inwerkstelling van de eerste windmolens een bankgarantie stellen op naam van de Gemeente Bladel van zodanige hoogte dat daarmee het verwijderen zeker gesteld wordt. De hoogte van de te stellen bankgarantie wordt tijdig in het 21e exploitatiejaar door Exploitant bepaald middels het opvragen van meerdere offertes bij daartoe gekwalificeerde bedrijven voor het verwijderen van het Project en het terugbrengen in de oorspronkelijke staat. Deze voorwaarde is ook opgenomen in het addendum van de anterieure overeenkomst en zal als voorschrift aan de omgevingsvergunning worden verbonden.</p> <p>De invulling van de vereiste maatschappelijke meerwaarde zoals bepaald in voormalig artikel 6.18 Vr (thans artikel 3.37 IOV) wordt in Bijlage 10 van de Ruimtelijke Onderbouwing beschreven.</p> |  |
| 6 | <p>Daarnaast merken wij op dat een uitgewerkt compensatieplan, waarvan de uitvoering geborgd is, ontbreekt. Wij verzoeken u het plan aan te vullen en daarbij rekening te houden de voorwaarden zoals omschreven in artikel 5.7 lid 4 en 5 Vr. Wij verzoeken u ook de uitvoering van de natuurcompensatie te borgen middels een voorschrift in de omgevingsvergunning.</p>   |   |  |
| 7 | <p><u>Groenblauwe mantel</u></p> <p>Delen van de ontwikkeling zijn gelegen in de groenblauwe mantel. Na de herbegrenzing van het NNB zullen de overige</p>   |   |  |

|   |  |  |  |
|---|--|--|--|
|   | <p>delen ook in de groenblauwe mantel komen te liggen. Op grond van artikel 6.18 Vr is de ontwikkeling van windturbines in de groenblauwe mantel toegestaan mits aan een aantal voorwaarden is voldaan. Onder andere moet dan sprake zijn van een maatschappelijke meerwaarde, de ontwikkeling moet plaatsvinden in een landschap dat daar qua schaal en maat geschikt voor is en de windturbines moeten inpasbaar zijn in de omgeving. Daarnaast moet het gaan om een omgevingsvergunning die geldt voor een bepaalde termijn (ten hoogste 25 jaar) en moet geborgd zijn dat na het verstrijken van de termijn de vóór de verlening van de omgevingsvergunning bestaande toestand wordt hersteld en de windturbines worden verwijderd. In dat kader moet financiële zekerheid worden gesteld.</p> |  |  |
| 8 | <p>Het provinciale ruimtelijke beleid ten aanzien van windturbines gaat uit van plaatsing in landschappen die daar wat betreft schaal en maat geschikt voor zijn. Dit betekent bijvoorbeeld in de open zeeleigebieden of jonge ontginningsgebieden. Ook grote infrastructurele lijnen zijn voorstelbaar. Gezien de forse transitieopgave en gezien de (geringe) plaatsingsmogelijkheden in de nabije omgeving zijn wij van mening dat een lijnopstelling op de nu voorziene locatie, naast een rijksweg, aanvaardbaar is.</p>  |  |  |
| 9 | <p>Hoewel naar onze mening de windturbines dus voorzien zijn op een daarvoor geschikte locatie, missen wij in de stukken nog een duidelijke motivering met betrekking tot artikel 6.18 Vr. Dit geldt ook voor de vereiste maatschappelijke meerwaarde. In paragraaf 3.3 van de toelichting worden slechts de voorwaarden zoals bepaald in artikel 6.18 Vr genoemd. Wij verzoeken u het plan op deze punten aan te passen zodat er een duidelijke afweging met betrekking tot het provinciaal beleid ontstaat.</p>  |  |  |

## Conclusie

De zienswijze leidt tot de volgende aanpassingen ten opzichte van de ontwerpomgevingsvergunning:

1. De memo Compensatie-opgave NNB in Bijlage 3 bij de Ruimtelijke Onderbouwing te vervangen door het document Bijlage 3 Compensatie en Natuurversterking.
2. De uitvoering van het compensatieplan te borgen door een verplichtende voorwaarde op te nemen in de omgevingsvergunning en de afspraken in de anterieure overeenkomst aan te vullen door middel van een addenda.
3. In de omgevingsvergunning het volgende voorschrift op te nemen: "De Exploitant zal vanaf de start van het 22e jaar vanaf de datum van inwerkstelling van de eerste windmolens een bankgarantie stellen op naam van de Gemeente Bladel van zodanige hoogte dat daarmee het verwijderen zeker gesteld wordt. De hoogte van de te stellen bankgarantie wordt tijdig in het 21e exploitatiejaar door Exploitant bepaald middels het opvragen van meerdere offertes bij daartoe gekwalificeerde bedrijven voor het verwijderen van het Project en het terugbrengen in de oorspronkelijke staat."

Zienswijze 10 – Rijkswaterstaat

|   |  |  |                           |
|---|--|--|---------------------------|
| <b>Naam instantie/indiener:</b>   | Rijkswaterstaat, Postbus 25 6200 MA Maastricht   |  |                           |
| <b>Namens:</b>  | niet van toepassing  |  |                           |
| <b>Datum zienswijze:</b>  | 15 januari 2019  |  |                           |
| <b>Kenmerk:</b>   | RWS 2019/998   |  |                           |
| <b>Ontvangen:</b>   | 16 januari 2019  |  |                           |
| <b>Registratienummer:</b>   | 19ik.00378   |  |                           |
| <b>Zienswijze:</b>  |  |  |                           |
| <i>Nr.</i>  | <i>Tekst uit zienswijze</i>  | <i>Beantwoording</i>   | <i>Aanpassing ontwerp</i> |
| 2   | Er dient aandacht te worden besteed aan het aspect verkeersveiligheid. Tevens dient een Wbr-vergunning te worden aangevraagd voor de mogelijke overdraai en de ontsluiting via rijksgronden. Bij de ter visie liggende stukken inzake de ontwerpomgevingsvergunning zit geen verkeersveiligheidsonderzoek. In. Verzocht wordt bij het verlenen van de omgevingsvergunning het aspect verkeersveiligheid mee te nemen in de besluitvorming. | Op 10 december 2018 is een aanvraag voor een Wbr-vergunning ingediend. In dit kader is door Rijkswaterstaat om aanvullende stukken gevraagd, waaronder een verkeersveiligheidsonderzoek. De Wbr vergunning is vervolgens verleend op 27 februari 2019. | ja                        |
| <b>Conclusie</b>  |  |  |                           |
| De zienswijze leidt tot de volgende aanpassing ten opzichte van de ontwerpomgevingsvergunning:                      |  |  |                           |
| 1. In de ruimtelijke onderbouwing wordt aangegeven dat de vergunning Wet beheer rijkswaterstaatswerken is verleend. |  |  |                           |

Zienswijze 11 - Van Dongen-Van de Ven BV-

|                                 |  |  |                           |
|---------------------------------|--|--|---------------------------|
| <b>Naam instantie/indiener:</b> | P.P.C.J.J. van Dongen, Oude Provincialeweg 47 5527 BN Hapert   |  |                           |
| <b>Namens:</b>                  | Van de Ven B.V.  |  |                           |
| <b>Datum zienswijze:</b>        | geen   |  |                           |
| <b>Kenmerk:</b>                 | geen   |  |                           |
| <b>Ontvangen:</b>               | 14 januari 2019  |  |                           |
| <b>Registratienummer:</b>       | 19ik.00308   |  |                           |
| <b>Zienswijze:</b>              |  |  |                           |
| <b>Nr.</b>                      | <b>Tekst uit zienswijze</b>  | <b>Beantwoording</b>   | <b>Aanpassing ontwerp</b> |
| 1                               | <p>Compensatie in plaats van echt verbruik of verbetering van leefomgeving.</p> <p>Buiten de opwekking van energie wordt nu ook de natuur en het leefgenot bekeken vanuit compensatie, niet vanuit daadwerkelijk gebruik, daadwerkelijke schade en herstelduur. Daarbij is schade aan biotoop niet in 5 jaar gecompenseerd en zijn bomen van &gt;30 jaar ook niet zomaar terug gegroeid. Zeker niet als we over maximaal 25 jaar (verwachting economisch 15 jaar) weer de boel moeten verstoren voor afbraak en herbouw. Ook niet meegenomen is het onderhoud en de daarbij behorende verstoringen (broedseizoen, vogeltrek en rustplaats). Compensatie is het administratief verrekenen van plussen en minnen en geeft geen goed beeld van de lokale impact en zou dus ook niet moeten worden gebruikt.</p> | <p>De zienswijze schetst een onjuist beeld van de benadering. De locatiekeuze is juist ingegeven door de al aanwezige verstoring als gevolg van de rijksweg A 67 en het feit dat voornamelijk gronden worden gebruikt die nu intensief landbouwkundig in gebruik zijn (3 van de 4 windturbines). Als gevolg van dit project kan dat voor de toekomst worden aangepakt. Door de uitvoering van dit initiatief zal het oppervlakte natuur én de oppervlakte van gerealiseerd NNB toenemen. Het compensatieplan bevat een uitgebreide beschrijving, onder andere een beschrijving van de versterking ecologische waarden.</p> <p>Op grond van de provinciale Verordening dient fysieke natuurcompensatie plaats te vinden in de nog niet gerealiseerde delen van het NNB of in nog niet gerealiseerde ecologische verbindingszones. Daarnaast dient de ruimtelijke onderbouwing</p> | ja                        |

|   |  |   |  |
|---|--|---|--|
|   |  | <p>een verantwoording te omvatten over wijze waarop wordt gecompenseerd, de kwaliteit en kwantiteit van de compensatie, de termijn van uitvoering, inhoud/realisatie van de voorgenomen mitigerende en compenserende maatregelen en het reguliere- en ontwikkelingsbeleid. Tot slot dient de uitvoering van de compensatie geborgd te zijn in het besluit. Het gaat dus om meer dan alleen de minnen te compenseren tot een neutrale situatie. Het doel is om daadwerkelijk meerwaarde te creëren voor de natuur voor de lange termijn. Een en ander is uitgewerkt in een nieuwe versie van Bijlage 3 bij de Ruimtelijke Onderbouwing.</p>  |  |
| 2 | <p>Biotoop, ecologie en woonomgeving. Modellen (en gissen) in plaats van metingen en feiten.</p> <p>In de MER is rekening gehouden met 19.000m<sup>2</sup> oppervlakte (en dus ook opgravingswerkzaamheden), dat is een forse afbraak van bestaand bos net naast een belangrijke ecologische hoofdzone waarvoor destijds een natuurbrug werd aangelegd. In de MER is niet terug te vinden wat de tijdelijke achteruitgang en verstoring van de biotoop betekent.</p> | <p>In het MER wordt de bedoelde oppervlakte niet genoemd.</p> <p>Zoals blijkt uit Bijlage 3 Compensatie en Natuurversterking is de fysieke verstoring van NNB onder de IOV nihil en onder de cOV 980m<sup>2</sup>. Verder is sprake van verstoring als gevolg van overdraai en geluid. Er is dus een fysieke aantasting van slechts 0,098 ha. NNB. Wegens de combinatie met verstoring door wiekoverdraai en geluidsverstoring is er in een worst case situatie sprake van een wettelijke compensatieopgave van 7,03 ha. Dit is wanneer de rekenmethode voor geluidsverstoring wordt gehanteerd die de grootste compensatieopgave oplevert. Een samenvatting van resultaten staat in paragraaf 3.3.1 van Bijlage 3.</p> <p>De compensatie-verplichting is inmiddels nog concreter gemaakt en ook is veiliggesteld dat die ook werkelijk uitvoerbaar is. In het aangepast compensatieplan is dat nader uitgewerkt, zie Bijlage 3 bij de Ruimtelijke Onderbouwing. Hoewel de compensatieverplichting op basis van de provinciale verordening worst case 7,03 hectare bedraagt, wordt 21,2 hectare nieuwe natuur gerealiseerd.</p> |  |

|   |  |   |    |
|---|--|---|----|
|   |  | <p>Het project wordt tevens getoetst aan de Wet natuurbescherming (Wnb). Er kan sprake zijn van overtreding van de verbodsbepalingen Wnb. Hiervoor zijn een ontheffing en vergunning aangevraagd en eerder al verleend. Er zijn geen significant negatieve effecten te verwachten op beschermde natuurgebieden en/of populaties. Uit nader onderzoek, naar aanleiding van de uitspraken van de AbRvS van 20 oktober 2021, blijkt dat de belangen die de Wnb beoogt te beschermen niet in het geding zijn. De ontheffing en vergunning op grond van de Wnb kunnen in stand blijven respectievelijk opnieuw worden verleend. Zie Bijlage 15 Tussenconclusie Wet natuurbescherming t.b.v. Wabo-vergunning en Bijlage 16 Tussenconclusie stikstof t.b.v. Wabo-vergunning bij de Ruimtelijke Onderbouwing.</p> |    |
| 3 | <p>De achtereenvolgende locaties naast de snelweg in Arendonk en de 4 molens in het aangrenzende gebied, worden niet meegenomen in de cumulatieve verstoring. Er wordt echter op deze manier onterecht de indruk gewekt dat dat geen effect zou hebben op biotoop en hinder voor mens en milieu. Dit is ook niet in de MER meegenomen.</p> | <p>Uit vaste jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) volgt op welke wijze cumulatie beoordeeld moet worden met andere, al dan niet vergunde en/of gerealiseerde projecten. De cumulatietoets is in het nader onderzoek naar aanleiding van de uitspraak van de AbRvS d.d. 20 oktober 2021 nogmaals uitgevoerd, zie Bijlage 15 en Bijlage 16 bij de Ruimtelijke Onderbouwing. Daaruit volgt dat er ook bij cumulatie geen significante negatieve effecten optreden.</p>   |    |
| 4 | <p>Er wordt niet voldoende rekening gehouden met de impact die de 8 tot 13 windmolens in Reusel gaan hebben op overlast en biotoop. Helaas zijn overlast en biotoop niet gemeentegrens gebonden</p>  | <p>De cumulatieve effecten van windpark de Pals met andere windparken in ontwikkeling worden in detail nader onderzocht in het kader van de Ontheffingaanvraag en de vergunningaanvraag in het kader van de Wet Natuurbescherming. Er blijken cumulatief geen significante negatieve effecten te zijn.</p>  | ja |

|   |  |  |    |
|---|--|--|----|
| 5 | <p>Er wordt gewerkt met rekennormen. Worden er vooraf metingen verricht om de biotoop, m.n. vleermuizen en vogels te meten en daardoor te verzekeren dat genomen compensatiemaatregelen ook echt effect sorteren en de populatie van kwetsbare diersoorten niet alsnog afneemt?</p>  | <p>De te verwachten aanvaringsslachtoffers bij Windpark de Pals zijn gebaseerd op kennis uit monitoringsonderzoeken gecombineerd met de lokale situatie. De kennis van de plaatselijke situatie komt o.a. voort uit diverse veldonderzoeken die zijn uitgevoerd. Effecten op de staat van instandhouding kan met zekerheid worden uitgesloten. Een monitoringverplichting is derhalve niet noodzakelijk.</p>   | ja |
| 7 | <p>De geluidsnormering gaat uit van een normaal verspreide geluidsdruk en een opgaan in de omgevingsgeluiden van de snelweg. De overheersende windrichting is echter ZW en daardoor zal ook de geluidsdruk zich voornamelijk uitstrekken naar de bewoonde gebieden. De geluidsdruk zal daardoor naar verwachting hoger zijn. Hierdoor komen zowel de Achterste Hoef, ten Vorsel als het Vennebos in de geluidszone te liggen. Daarnaast is geluidsdruk cumulatief (dus de omgevingsgeluiden komen er bovenop en gaan er niet in op).</p>   | <p>Het effect van de overheersende windrichting is opgenomen in het Reken- en Meetvoorschrift windturbines. Uit dit document blijkt dat het effect van de overheersende windrichting pas een rol gaat spelen op grote afstand van de windturbines (meer dan 10x de bronhoogte).</p> <p>Geluid dat 'opgaat in de omgeving' is spreektaal: in berekeningen geldt dat er altijd sprake is van een optelling van geluidswaarden. Door het logaritmische karakter van geluid kan het wel zo zijn dat een bijdrage getalsmatig verwaarloosbaar is.</p> <p><i>Rekenvoorbeeld: 50 dB + 30 dB = 50,04 dB.</i></p> |    |
| 8 | <p>In Duitsland geldt intussen de 10H regel waardoor een windmolen niet binnen een straal van 10 maal de hoogte (en hierbij geldt de hoogte van de as plus de hoogte van de wiek als hoogte). Dit zou betekenen dat er pas op 2,5km van de windmolens sprake mag zijn van bebouwing als men een hoogte van 245m tiphoogte aanhoudt. Deze regel is tot stand gekomen na aanhoudende klachten en problemen. Het verdient aanbeveling omdat hier dan ook lering te trekken, zeker als we Duitsland als wind-gidsland zien.</p> <p>a. Momenteel heeft 10-30% van de omwonenden last van slaapstoornissen en dat moeten we niet willen riskeren. 3 op</p> | <p>Voor het project Windpark de Pals wordt gewerkt met de systematiek zoals deze is vastgelegd in de Nederlandse wetgeving. De Nederlandse wet kent geen afstandseisen voor windturbines en woningen. De plaatsing van windturbines moet voldoen aan normen omtrent geluid en slagschaduw, ongeacht de afstand.</p> <p>In het besluit is gemotiveerd welke normen voor geluid, slagschaduw en veiligheid vanwege dit windpark passend zijn en is met voorschriften vastgelegd dat het windpark daaraan moet voldoen. De normen leiden tot een goede ruimtelijke ordening.</p>                            |    |



|    |   |  |  |
|----|---|--|--|
|    | <p>de 10 mensen die niet voldoende kunnen slapen zou een regelrechte economisch ramp zijn voor onze gemeente.</p> <p>b. Het werken met gemiddelde en genormaliseerde geluidsniveau werkt dit soort issues in de hand.</p>   |  |  |
| 9  | De geluidsdruk normering houdt geen rekening met het feit dat er gerecreëerd wordt op de twee locaties en men dan dus veelal buiten is en dat dus de “waargenomen intensiteit” zeker in de avonden als extra storend wordt ervaren. Een geluidsscherm bij een windmolen is niet mogelijk. | De normering geldt voor ‘geluidsgevoelige objecten’ zoals woningen, scholen en ziekenhuizen. In het vrije veld, en zeker ook in bossen, geldt dat het geluid van ruisende bladeren al gauw het geluid van windturbines overstemt. Het is niet te verwachten dat hier sprake is van extra hinder, ook al vanwege de aanwezigheid van de snelweg nabij het windpark.   |  |
| 10 | Het geluid van de snelweg is geluid wat zich van beneden naar boven verspreid en daarin gedempt wordt door bebossing. De geluidsdruk van de wieken zal van boven naar beneden komen en daardoor niet alleen verder reiken maar ook aanzienlijk minder demping ondervinden.                | Bij het bepalen van de geluidsbelasting als gevolg van de windturbines is aangesloten bij het Reken- en Meetvoorschrift Windturbines, waarin staat voorgeschreven hoe berekeningen van windturbinegeluid wettelijk moeten worden uitgevoerd.   |  |
| 11 | Metingen vooraf kunnen in ieder geval duidelijk maken met welke gemiddelde geluidsdruk en piek geluidsdruk men gedurende dag te maken had voor de plaatsing en ook daarna. Dat zou eigenlijk standaard moeten zijn, i.p.v. normeringen en gemiddeldes in modellen.                        | Het uitvoeren van metingen heeft (wellicht tegenintuïtief) een minder goed beeld van de geluidssituatie dan rekenmodellen. Dit komt doordat er gewerkt wordt met jaargemiddelden, en deze niet goed zijn te extrapoleren vanuit een of enkele metingen. Ter bepaling van het referentiegeluidniveau zouden metingen uitgevoerd kunnen worden. Door het overheersende snelweggeluidniveau heeft dit echter weinig meerwaarde. |  |
| 12 | Het blijvend monitoren van de overlast voor mensen, dieren en milieu zou in dergelijke projecten moeten worden meegenomen en strakke afspraken over het tijdelijk uitzetten bij overlast  | Over monitoren van de gevolgen voor vogels en vleermuizen zal in de ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming worden besloten. Voor mensen zal gecheckt worden in welke mate overlast ontstaat. Als sprake is van onevenredige problemen kunnen maatregelen worden getroffen. Om op voorhand  |  |

|    |  |   |  |
|----|--|---|--|
|    | en het definitief ontmantelen bij blijvende overlast zouden direct moeten worden vastgelegd. De kosten hiervan zouden moeten zijn voor de exploitant en niet voor de gemeenschap.  | hierover aparte afspraken te maken is niet nodig gezien de resultaten van de onderzoeken en het feit dat dit is gedaan voor de worst case scenario.   |  |
| 13 | <p>De overlast door eventueel infrason geluid wordt niet meegeteld omdat dit buiten normeringsregelingen valt. Dit zou het zijn minst moeten worden gemeten op de locaties van de NNB en de aangrenzende woningen en recreatiegebieden, zodat dit als nulmeting vooraf en bij vollast kan worden vergeleken. Dit zal voor toekomstige projecten een mooi referentieker geven kan veel discussie voorkomen.</p> <p>In diverse onderzoeken (.o.a. Nina Pierpont, MD, PhD: Wind Turbine Syndrome &amp; the Brain) wordt al aangegeven dat de infrason geluiden ernstige schade aan de hersenen van ontwikkelende zoogdieren (en dus ook kinderen) toebrengen.</p> | <p>Windturbinegeluid bestaat uit geluid van veel verschillende toonhoogtes. Zeer lage en zeer hoge tonen komen veel minder voor dan gemiddelde toonhoogtes (250-2500 Hz).</p> <p>Infrasoongeluid is geluid met een dermate lage frequentie dat het niet hoorbaar is. Bij zeer hoog volume kan dergelijk geluid wel door de mens worden waargenomen. Dergelijke volumes zijn bij windturbines echter niet aan de orde (zelfs niet vlakbij de windturbine).</p> <p>Daarbij moet worden opgemerkt dat het onderzoek van Pierpont breed wordt bekritiseerd wegens een zwakke wetenschappelijke basis.</p> |  |
| 14 | De materialen die gebruikt gaan worden voor de mast (beton of staal) hebben andere overdracht karakteristieken voor geluid naar de bodem. Daar is echter geen enkele meting of modellering voor gedaan. Op zijn minst zouden hier metingen moeten worden gedaan om te voorkomen dat het stroomgebied en de lokale biotoop niet worden verstoord.   | Geluidsoverdracht van de mast en fundering is feitelijk hetzelfde als 'trillingen'. Trillingen die vanuit een windturbine aan de bodem worden overgedragen zijn dermate gering dat ze op een afstand van enkele meters al nauwelijks meer meetbaar zijn, laat staan een verstoring van het stroomgebied en de lokale biotoop veroorzaken.   |  |
| 15 | De rotatiefrequentie van de wieken zou beneden de 10RPM moeten liggen (wat overigens overeenkomt met een wiek die 30 maal per minuut langskomt of om de 2 seconden). De 2 seconden frequentie heeft wel degelijk impact op mens en dier (denk aan epilepsie). Hoe kan dit verder omlaag worden gebracht en hoe wordt dit gemeten en begrenst?  | Moderne windturbines hebben een rotatiesnelheid van ca. 8-12 RPM (rotaties per minuut), wat een 'flikkerfrequentie' van 1,7 – 2,5 Hz betekent. Dergelijke frequenties leiden niet tot epilepsie, maar kunnen (met name binnenshuis) wel hinder veroorzaken. Om deze reden was de (strengere) Nederlandse slagschaduwnorm opgesteld, die de hoeveelheid slagschaduw op woningen maximeert op 5 uur en 40 minuten per jaar. Deze norm is inmiddels niet meer geldig waardoor er voor elk project  |  |

|    |  |  |  |
|----|--|--|--|
|    |  | <p>een aparte afweging moet worden gemaakt hoeveel slagschaduw op gevoelige objecten aanvaardbaar is. Initiatiefnemers hebben echter aangegeven er bij de exploitatie voor te zorgen dat er geen slagschaduw zal plaatsvinden op woning, met uitzondering van de tijd die nodig is om de windturbine tot stilstand te brengen zodra slagschaduw op een woning wordt veroorzaakt.</p> <p>Het bevoegd gezag ziet in de zienswijze geen aanleiding om een de rotatiesnelheid van de windturbines tot 10 RPM te maximaliseren. Te meer omdat grote windturbines eerder een nog lagere rotatie kennen.</p>  |  |
| 16 | <p>Effecten van ultrasoon geluid wordt niet meegenomen en gemeten. Echter vleermuispopulaties en andere dieren hebben een veel scherper gehoor. Voor vleermuizen is het zelfs zo dat ze feitelijk blind zijn als er in de het gebied tussen de 20Khz en 50Khz (wat voor mensen niet waar te nemen is) extra geluidsdruk ontstaat. Dit kan met metingen van geluidsdruk en populatieverandering in ieder geval worden aangetoond of weerlegd.</p> | <p>Vleermuizen kunnen indirect gestoord worden door het ultrasone geluid dat windturbines produceren in het frequentiebereik van 15 tot 35 kHz (Rahmel et al. 1999, Verboom &amp; Limpens 2001, Limpens et al. 2007). Dit geluid kan interfereren met de echolocatie van de vleermuizen. Deze verstoring bemoeilijkt het foerageren en vliegen. Dit speelt vooral een rol bij vleermuizen die in het open gebied foerageren, zoals Laatvlieger en Rosse vleermuis. Anderzijds kan dit geluid de aanvaringsrisico's verlagen, omdat de vleermuizen mogelijk de draaiende rotorbladen op tijd waarnemen en kunnen ontwijken. Hierover is voldoende bekend om een verantwoord besluit te kunnen nemen, zodat nader onderzoek niet nodig is.</p> |  |
| 17 | <p>De omgevingsvergunning houdt geen rekening met graaf en bouwwerkzaamheden als gevolg van het moeten aanleggen van nieuwe bekabeling naar de locatie. Er is geen vermelding hoe groot en diep het op te graven oppervlak is en hoe de schade wordt vermeden.</p>   | <p>De parkbekabeling wordt aangelegd onder de toegangswegen. Daarom is er geen aanvullende verstoring als gevolg van extra graaf- en bouwwerkzaamheden.</p>  |  |

|    |   |   |  |
|----|---|---|--|
| 18 | <p>Het is aan te bevelen om vast te leggen dat de bekabeling langs de snelweg over het KBP moet liggen en er zeker ook rekening mee te houden dat de afkoppeling beter plaats zou vinden door bij de 2<sup>e</sup> windmolen (direct achter het benzinstation aan de snelweg) een transformator/verdeelstation te bouwen in plaats van op de locatie van de 4<sup>e</sup>. Dit bespaart extra graafwerkzaamheden door groengebied en in het stroomgebied van de beek. Tevens zou dit de bereikbaarheid van het transformatorstation verbeteren.</p> | <p>Ook de aanleg van de ontsluitingswegen wordt zo veel als mogelijk niet door bos- of natuurgebied aangelegd. Waar mogelijk wordt met de suggestie van indiener rekening gehouden. Initiatiefnemers hebben het bouwplan inmiddels aangepast waardoor de zandpaden in bos- en natuurgebieden niet permanent verhard zullen worden, maar slechts tijdelijk tijdens de bouw. Na de bouw worden de zandpaden weer in oorspronkelijke staat teruggebracht zodat zo weinig mogelijk schade aan de natuur wordt toegebracht.</p>  |  |
| 19 | <p>De getekende schatting van de windmolens die zeker 20 maal hoger zijn dan de bomen is niet goed gedaan.</p> <p>Daarnaast is de horizonvervuiling vanaf Veldhoven te zien, deze molens zijn aanzienlijk groter en hoger dan die momenteel in België zijn geplaatst en waarmee ze worden vergeleken.</p>   | <p>Het klopt dat de molens in dit windpark hoger worden dan de bestaande in Reusel en België. In dit project worden ze daarmee niet vergeleken, maar ze worden op zichzelf beoordeeld. Met hogere windtubines kan ook meer energie worden geproduceerd, terwijl de effecten niet wezenlijk toenemen. Gestreefd wordt naar een optimale verhouding binnen de huidige bandbreedte. Het is niet duidelijk aan welke getekende schatting van de windmolens door reclamant wordt gerefereerd. De schematische weergave in figuur 5 van de ruimtelijke onderbouwing is met name bedoeld om het verschil in afmetingen en verhoudingen van de bandbreedte te illustreren. De diverse visualisaties die zijn uitgevoerd gaan uit van de aangevraagde afmetingen en zijn opgesteld met behulp van de specialistische software WindPRO.</p> |  |
| 20 | <p>Financiële haalbaarheid en sanering na gebruik</p> <p>De suggestie wordt gewekt dat het project financieel haalbaar is. Dit is echter alleen zo door de subsidieregelingen. Wat wordt de onderbouwing als er daadwerkelijk zonder subsidie moet worden gewerkt. We zouden niet zomaar gemeenschapsgeld</p>   | <p>Gelet op het bepaalde in artikel 3.1.6 Besluit ruimtelijke ordening wordt in hoofdstuk 5 van de Ruimtelijke onderbouwing inzicht gegeven in de uitvoerbaarheid (waaronder de economische uitvoerbaarheid) van het voornemen.</p>   |  |

|    |   |   |  |
|----|---|---|--|
|    | <p>moeten steken in projecten die voor de impact op het milieu zeker voor 25 jaar (maar waarschijnlijk slechts 15 in geval van economische rentabiliteit) meer negatieve dan positieve gevolgen hebben (landschap, bomen, isotoop, CO2 verbruik bij productie van bouw materiaal en bouw).</p>  | <p>Voor de totstandkoming van de windturbine zal een subsidie op grond van de Subsidieregeling Duurzame Energie (SDE+) aangevraagd worden. Dit is een instrument van de Rijksoverheid om de opwekking van duurzame energie te stimuleren, door een vergoeding van de onrendabele top van duurzame energie (het verschil in kosten en elektriciteitsopbrengst met grijze stroom). Met de SDE+ vult het Rijk de elektriciteitsopbrengsten voor de initiatiefnemer aan tot het basisbedrag dat nodig is om de investering terug te kunnen verdienen binnen een redelijke termijn. De mening van reclamant over de besteding van gemeenschapsgeld is in de procedure niet relevant, Het betreft een gegeven op basis van algemeen geldende (rijks)regels en financieringsmogelijkheden.</p> <p>De gemeente ziet geen aanleiding om aan de uitgangspunten en uitkomst van de businesscase aan te passen.</p> |  |
| 21 | <p>Voor de economische haalbaarheid wordt windimpact en efficiëntie verlies geschat op minder dan de 2% voor de gehele opstelling. Dit is op zijn minst twijfelachtig vanwege de redelijk korte (600 m) tussenafstand met overwegend wind in lijn (parallel) met de opstelling. Hierdoor zal de tweede, derde en vierde molen naar verwachting veel meer windverlies hebben bij zuidwestenwind.</p> | <p>Zoals beschreven in paragraaf 8.9.3 van het MER wordt voor verliezen een schatting van 15% aangehouden.</p>  |  |
| 22 | <p>Welke saneringsmaatregelen worden er genomen voor de uitfasering aan het einde van de economische levensduur en hoe is hierin begroot om de hoeveelheid glasvels/koolstofvezel uit de wieken te verwerken.</p>   | <p>Op basis van de soort en kwaliteit van de te gebruiken materialen kan worden aangenomen dat het saneren van een windmolen op basis van de huidige situatie meer oplevert dan het kost. Het stellen van een voorwaarde is daarmee niet nodig. Overwogen wordt om een garantiestelling al voorwaarde te verbinden aan het besluit op de aanvraag.</p>  |  |

|    |  |  |  |
|----|--|--|--|
|    | <p>Dit zijn geen stoffen die zomaar kunnen worden verbrand of gestort. Hetzelfde geldt voor het gebruik van beton als bouw-materiaal. Deze kosten worden nu totaal niet meegenomen, maar zouden zeker van tevoren duidelijk moeten zijn.</p> <p>a. Hierbij zou ook een scenario moeten zijn waarbij de exploi-tant door misrekening faillieert. Het zou aan te bevelen zijn om een depot te hebben waaruit dit ten allen tijden kan worden betaald, zonder belasting van de gemeenschap.</p>   |  |  |
| 23 | <p>In veel gevallen worden hoogspanningsleidingen hol gehouden en gevuld met olie (PCB houdend) ter koeling. Wordt in dit ge-val met massieve of holle leidingen gewerkt en wat zou er ge-beuren bij olie lekkage.</p>   | <p>In deze fase is daarover nog geen informatie beschikbaar.</p>               |  |
|    | <p>Het mag intussen langzaam duidelijk worden dat de "vergroe-ning van energie" zoals die momenteel wordt gepropageerd helemaal geen positieve impact heeft op het klimaat of de uit-stoot van CO2. De gebruikte klimaatmodellen worden in twijfel getrokken en ook het IPCC geeft dit reeds aan. Het verspillen van gemeenschapsgeld en het nemen van enorme financiële ri-sico's met de toekomst is niet alleen onwenselijk maar ook niet te betalen.</p> <p>Daarnaast zijn zon en wind geen geschikte bronnen voor de "verduurzaming" omdat ze geen continu karakter kennen en dus niet produceren als er wordt verbruikt. Kernenergie zou hier een veel beter alternatief zijn.</p> <p>Als er dan toch naar zon en wind wordt gekeken is het volleggen van daken met zonnepanelen en kleine axiale windturbines de</p> | <p>Van het standpunt van reclamant wordt met belangstelling kennisgenomen.</p> |  |

|   |  |  |  |
|---|--|--|--|
|   | <p>beste en meest eenvoudige stap, waarbij de bewoners van de panden dan moeten snappen dat ze het beste hun apparatuur aanzetten als er het meeste zon is. Isolatie en vermindering van verbruik zijn nog beter.</p> <p>Zolang er dergelijke onzekerheid is zou de gemeente geen medewerking moeten verlenen aan de potentiële exploitant of de aangegeven bezwaren afdoende moeten laten vastleggen zodat bij metingen die niet voldoen ook direct kan worden overgegaan tot stilleggen van de installaties.</p> |  |  |
|   |  |  |  |
| <b>Conclusie:</b>   |  |  |  |
| De zienswijze leidt niet tot aanpassing ten opzichte van de ontwerpomgevingsvergunning. |  |  |  |
|   |  |  |  |

Reactie 12 – Waterschap de Dommel

|                                 |   |  |                           |
|---------------------------------|---|--|---------------------------|
| <b>Naam instantie/indiener:</b> | waterschap De Dommel, Postbus 10.001, 5280 DA Boxtel  |  |                           |
| <b>Namens:</b>                  | niet van toepassing   |  |                           |
| <b>Datum zienswijze:</b>        | 14 januari 2019   |  |                           |
| <b>Kenmerk:</b>                 | Z47988/U122250  |  |                           |
| <b>Ontvangen:</b>               | 15 januari 2019   |  |                           |
| <b>Registratienummer:</b>       | 19ik.00321  |  |                           |
| <b>Zienswijze:</b>              |   |  |                           |
| <i>Nr.</i>                      | <i>Tekst uit zienswijze</i>   | <i>Beantwoording</i>   | <i>Aanpassing ontwerp</i> |
| 1                               | Ingestemd wordt met de ontwerp-omgevingsvergunning in het kader van de watertoetsprocedure.   | Ter kennisname.  |                           |
| 2                               | <p>Voor de onderstaande wateraspecten is een watervergunning of melding vereist:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Bemaling tijdens de aanlegwerkzaamheden.</li> <li>- Toename van verhard oppervlak. Bij een toename van meer dan 10.000 m<sup>2</sup> is een watervergunning nodig en moet een waterhuis-houdkundig plan worden opgesteld (zie bijlage 1). - Aanpassingen aan A- en B-watergangen (dempers, aanleg duikers) en aanleg van infrastructuur in de beschermingszone en het profiel van vrije ruimte van de Goorloop.</li> </ul> <p>Verzocht wordt de verdere uitwerking van het voornemen en de wijze waarop de waterbelangen hierbinnen worden geborgd, te laten plaatsvinden in het kader van de watervergunningaanvraag en eventuele melding.</p> <p>Ik maak u er op attent dat u deze brief niet als zienswijze in behandeling hoeft/dient te nemen.</p> | Volledigheidshalve is de brief van het waterschap opgenomen in deze nota zienswijze om zo een volledig beeld te krijgen van alle reacties op de ontwerpomgevingsvergunning. Met belangstelling is kennis genomen van de reactie. Bij de verdere uitwerking zal het contact met het waterschap worden voortgezet. |                           |



|  |
|--|
| <b>Conclusie</b>   |
| De reactie leidt niet tot aanpassing ten opzichte van de ontwerpomgevingsvergunning. |
|  |

### C. Advies commissie voor de milieueffectrapportage

De commissie voor de milieueffectrapportage heeft een advies uitgebracht over het MER. Relevante passages uit het toetsingsadvies is hieronder geciteerd in hetzelfde format als de zienswijzen en op vergelijkbare wijze van een reactie voorzien. Het volledige toetsingsadvies is online te bekijken op

[https://www.commissiemer.nl/docs/mer/p32/p3272/3272\\_toetsingsadvies.pdf](https://www.commissiemer.nl/docs/mer/p32/p3272/3272_toetsingsadvies.pdf)

|                  | Commissie voor de milieueffectrapportage  |   |                    |
|------------------|---|---|--------------------|
| Datum            | 5 februari 2019   |   |                    |
| Kenmerk:         | Toetsingsadvies over het milieueffectrapport  |   |                    |
| Toetsingsadvies: |   |   |                    |
| Nr.              | Tekst uit advies  | Reactie   | Aanpassing ontwerp |
| 1                | De gemeente heeft de ambitie om in 2025 energieneutraal te zijn. Daarvoor kunnen onder meer 30 windturbines op het eigen grondgebied nodig zijn. Volgens het MER is er weinig ruimte om dat doel te realiseren en zullen de geselecteerde locaties altijd deel uitmaken van het windenergiebeleid van de gemeente. Het feit dat de keuzevrijheid gering is, maakt dat goed moet worden gemotiveerd dat de beperkt beschikbare ruimte ook optimaal wordt ingevuld. Een goede motivatie ontbreekt in het MER. Meer in het algemeen zijn in het MER mogelijke locaties buiten de geselecteerde gronden niet in kaart gebracht en vergeleken. | Initiatiefnemers staan in beginsel niet afwijzend tegenover eventuele uitbreiding van de locatie voor windenergie. In het planMER dat in 2021 is opgesteld voor de RES Metropoolregio Eindhoven zijn alle potentiële locaties in beeld gebracht. Hierdoor heeft de gemeente Bladel alle informatie in huis om een goede afweging te maken voor wat betreft windenergie binnen de gemeentegrenzen.   |                    |
| 2                | De meeste milieugevolgen van het plaatsen van turbines op de geselecteerde gronden zijn overzichtelijk samengevat in het hoofdrapport en goed onderbouwd in afzonderlijke bijlagerapporten. Voorbeelden zijn de gevolgen voor de geluidhinder, de veiligheid en het landschap. Goed kaartmateriaal en talrijke foto's en visualisaties maken de bevindingen aanschouwelijk. Alleen het onderzoek naar de gevolgen voor beschermde natuurgebieden en soorten is onvoldoende uitgevoerd en gerapporteerd. Zo wordt geen aandacht besteed aan het feit dat (geplande) andere turbines in de omgeving van windpark de Pals de                 | De gemeente waardeert de beoordeling van de commissie.<br>De cumulatieve natuureffecten van windpark de Pals met andere windparken in ontwikkeling worden onderzocht in het kader van de Ontheffingaanvraag en de vergunningaanvraag in het kader van de Wet Natuurbescherming.<br>De compensatie van aangetaste natuur is mede naar aanleiding van de zienswijzen en het advies van de commissie verder uitgewerkt in het document Compensatie en Natuurversterking (Bijlage 3 bij de Ruimtelijke Onderbouwing) en de bijlagen daarbij: het compensatieplan en het inrichtings- en beheerplan. |                    |

|   |   |   |    |
|---|---|---|----|
|   | natureffecten kunnen versterken. Ook is onvoldoende gemotiveerd of aantasting van beschermde natuur gerechtvaardigd is en, als dat zo is, hoe die schade dan moet worden gecompenseerd.   |   |    |
| 3 | <p>De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER het volgende te doen:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• beter in kaart brengen welke locaties binnen de gemeente in aanmerking komen om windturbines te plaatsen en deze op hoofdlijnen qua effecten beoordelen en vergelijken;</li> <li>• daarbij ook de mogelijkheden en haalbaarheid van lagere windturbines onderzoeken (bijvoorbeeld in relatie tot de veiligheidseisen voor het vliegverkeer);</li> <li>• de (maximale) mogelijkheden van een ruimer projectgebied onderzoeken om te laten zien of de gemaakte keuze robuust en toekomstbestendig is;</li> <li>• bepalen wat dit betekent voor de vormgeving van het voorplan.</li> </ul>  | De gemeente waardeert de aanbevelingen van de commissie. De genoemde punten komen allen aan bod in de planMER die voor de Kempen gemeenten in 2019 is opgesteld voor zowel zonne- als windenergie.  |    |
| 4 | <p>De Commissie adviseert bij genoemde soorten met een grote actieradius nader te onderbouwen waarom (via externe werking) gevolgen voor het Belgische Natura 2000-gebied Ronde Put zijn uitgesloten.</p> <p>Daarnaast adviseert ze om op grond van de regels van de provincie Noord-Brabant de noodzaak voor plaatsing van turbines in de NNB, de effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de NNB te beschrijven.</p> <p>Ook adviseert ze om in een aanvulling op het MER de gevolgen voor de staat van instandhouding van relevante vogel- en vleermuissoorten te beschrijven uitgaande van de additionele cumulatieve sterfte ten opzichte van de natuurlijke sterfte. Bepaal ook eventuele verschillen tussen de onderzochte turbines.</p> <p>Bepaal ten slotte wat dit alles betekent voor de uitvoerbaarheid, de vormgeving van het voorplan en de omvang van de compensatie.</p> | <p>In het kader van de aanvraag ontheffing Wnb en vergunning Wnb heeft het bevoegd gezag om aanvullende gegevens gevraagd, die op punten overeenkomen met het advies van de commissie. Aanvullend ecologisch onderzoek (onder meer naar cumulatieve effecten van windparken en op grotere afstand van de windturbines i.v.m. soorten met een grote actieradius) wordt in dat kader momenteel uitgevoerd.</p> <p>Aangezien er voor de ontheffing en vergunning Wnb niet wordt aangehaakt bij de procedure van de omgevingsvergunning is de gemeente van mening dat het ecologische traject de verlening van de omgevingsvergunning niet in de weg staat.</p> <p>In bijlage A bij het rapport Compensatie en Natuurversterking (bijlage 3 bij de ruimtelijke onderbouwing) zijn de effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNB beschreven.</p> | ja |

|   |  |   |  |
|---|--|---|--|
| 5 | <p>In het MER wordt terecht geconcludeerd dat op alle beschouwde turbintypes obstakelverlichting nodig is voor de luchtvaartveiligheid. Op dit punt verschillen ze dus niet van elkaar.</p> <p>In het MER ontbreekt echter informatie over maatregelen om onnodige hinder door verlichting te voorkomen, zoals het gebruik van vastbrandende lampen, het dimmen van verlichtingafhankelijk van het zicht en eventueel het gebruik van (beschikbare) radarsystemen. Deze in een verlichtingsplan op te nemen informatie is van belang voor eventueel vast te stellen voorschriften hierover. De Commissie beveelt aan om alsnog na te gaan welke mogelijkheden er zijn om hinder door verlichting zoveel mogelijk te voorkomen.</p> | <p>Aan de omgevingsvergunning wordt het voorschrift gekoppeld dat de gemeente bevoegd is nadere eisen te stellen aan de verlichting van uit een oogpunt van visuele hinder en verstoring van de natuurwaarden, voorzover daarvoor mogelijkheden zijn binnen het besluit dat de Inspectie Leefomgeving en Transport stelt op basis van de luchtverkeersveiligheid. Op basis daarvan kan de gemeente zorgen dat hinder door verlichting zo veel mogelijk wordt voorkomen.</p> |  |
|---|--|---|--|

|   |  |
|---|--|
| <b>Conclusie:</b>   |  |
| <p>De zienswijze leidt op de volgende onderdelen tot aanpassing ten opzichte van de ontwerpomgevingsvergunning:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. <i>Bijlage 3 Compensatie en natuurversterking</i> vervangt de oude bijlage 3 bij de ruimtelijke onderbouwing. In het nieuwe document is onder meer opgenomen de natuurdoelstelling en de maatregelen om de gewenste natuurdoelstelling te realiseren en te beheren.</li> <li>2. Aan de omgevingsvergunning worden voorschriften verbonden: <ol style="list-style-type: none"> <li>a. dat de gemeente bevoegd is nadere eisen te stellen aan de verlichting van uit een oogpunt van visuele hinder en verstoring van de natuurwaarden, voorzover daarvoor mogelijkheden zijn binnen het besluit dat de Inspectie LT stelt op basis van de luchtverkeersveiligheid.</li> <li>b. normen voor geluid.</li> <li>c. de verplichting om de natuurcompensatie uit te voeren en in stand te houden.</li> <li>d. de zekerstelling van sloop van de windturbines na afloop van het gebruik.</li> </ol> </li> <li>3. De tussenconclusie Wet natuurbescherming t.b.v. WABO-vergunning d.d. 10-2-2022 wordt als Bijlage 15 toegevoegd aan de Ruimtelijke Onderbouwing.</li> <li>4. De Ruimtelijke Onderbouwing wordt op een aantal plekken aangevuld, om duidelijker te laten zien op welke wijze voldaan wordt aan het provinciale beleid, met name zoals beschreven in paragraaf 3.8 van de structuurvisie en aan de Interim Omgevingsverordening (IOV) en de concept Omgevingsverordening (cOV). Een nieuwe versie van de Ruimtelijke Ordening met de titel Ruimtelijke onderbouwing 2 vervangt de oude versie.</li> </ol> |  |

## Overzicht van wijzigingen

### *Ambtshalve wijzigingen*

1. De juiste versie van het advies van de Omgevingsdienst Zuid-Oost Brabant wordt bij het dossier gevoegd als Bijlage B: Advies ODZOB.
2. De verklaring van geen bezwaar van het ministerie van Defensie was nog niet ontvangen ten tijde van de publicatie van de ontwerpvergunning. Deze is ontvangen op 12 februari 2019 en toegevoegd aan Bijlage 2 bij de Ruimtelijke Onderbouwing.
3. Bijlage 17 Bodemonderzoek is toegevoegd
4. Bijlage 9. is aangevuld met de Addenda op de Anterieure overeenkomst tussen de gemeente en de initiatiefnemer.
5. Bijlage 10 bevat een overzicht 'Maatschappelijke meerwaarde' .
6. Bijlage H-1 Archeologisch bureauonderzoek is toegevoegd
7. Bijlage H-2 Verkennend archeologisch booronderzoek is toegevoegd

### *Wijzigingen in de ruimtelijke onderbouwing*

1. De Ruimtelijke Ordening wordt vervangen door het document met de titel Ruimtelijke onderbouwing 2, om duidelijker te laten zien op welke wijze voldaan wordt aan het provinciale beleid, met name zoals beschreven in paragraaf 3.8 van de structuurvisie en aan de Interim Omgevingsverordening (IOV) en de concept Omgevingsverordening (cOV) en met nadere aandacht voor natuurversterking, compensatie, toepassing coördinatie, stikstofdepositie, maatschappelijk meerwaarde, verkeersveiligheid voor weggebruikers op de A67 en de verzorgingsplaatsen de Beerze
2. Bijlage 3 Compensatieplan is aangevuld en herzien en heeft nu de titel Bijlage 3 – Compensatie en natuurversterking.
3. Bijlage 7 van de ruimtelijke onderbouwing is vervallen.
4. Bijlage 11 de AERIUS-berekening is vernieuwd.
5. Bijlage 14 Nee, tenzij-toets wordt toegevoegd.
6. Bijlage 15 Tussenconclusie Wet natuurbescherming t.b.v. WABO-vergunning d.d. 10-2-2022 is toegevoegd.
7. Bijlage 16 Tussenconclusie Stikstof Wet natuurbescherming t.b.v. WABO-vergunning d.d. 27-1-2022 is toegevoegd
8. Bijlage H Programma van Eisen Archeologie is toegevoegd
9. In de ruimtelijke onderbouwing wordt aangegeven dat vergunning is verleend op basis van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken.

### *Wijzigingen in de voorschriften omgevingsvergunning*

1. Er wordt een voorschrift in de vergunning opgenomen over lichthinder: "Uiterlijk drie weken voordat met de bouwwerkzaamheden wordt gestart, moeten de bescheiden van het verlichtingsplan ter goedkeuring worden ingediend (vergunningen@kempengemeenten.nl). Zonder deze goedkeuring mag niet gestart worden met de bouwwerkzaamheden."
2. Er komt een verplichtende voorwaarde in de omgevingsvergunning om de uitvoering van de natuurcompensatie te borgen.

3. De sloop na afloop van het gebruik van de windturbines wordt opgenomen in de voorschriften en in een addendum op de anterieure overeenkomst vastgelegd.
4. Het voorschrift omtrent archeologie wordt vervangen door specifieke voorschriften.
5. De normen voor geluid worden strenger met een maximum van 44 Lden.
6. De verplichting om de natuurcompensatie uit te voeren en in stand te houden.
7. Er komt een extra voorschrift in de vergunning: “De Exploitant zal vanaf de start van het 22e jaar vanaf de datum van inwerkstelling van de eerste windmolens een bankgarantie stellen op naam van de Gemeente Bladel van zodanige hoogte dat daarmee het verwijderen zeker gesteld wordt. De hoogte van de te stellen bankgarantie wordt tijdig in het 21e exploitatiejaar door Exploitant bepaald middels het opvragen van meerdere offertes bij daartoe gekwalificeerde bedrijven voor het verwijderen van het Project en het terugbrengen in de oorspronkelijke staat.”

#### **Overige wijzigingen**

1. In een aanvulling op de vergunningaanvraag heeft initiatiefnemer aan het bevoegd gezag verzocht geen voorschrift op te nemen over het maximaal opgesteld vermogen.